

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 10 Din. na leto.
Za inozemstvo 20 Din.

Posamezne številke se prodajajo po 50 par.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Vojake, ki gredo v vojsko, da rešijo domovine, mora ista domovina tudi preživljati in jih zadostno oborožiti. S tem izkaže domovina ne vojakom, pač pa sebi največjo dobroto. s tem izpolni domovina svojo strogo dolžnost. Armada, ki jo pošiljamo mi v boj, da rešimo in branimo narodu najdragocenejše, kar ima, versko mišljenje in življenje ter ga iztrgamo iz krempeljev kapitalizma, ki ga vedno bolj duši, je katoliško časopisje. Zato je tudi sveta dolžnost vsega katoliškega ljudstva, da skrbi za svoje časopisje, in to dolžnosti se nihče ne more razrešiti. S tem katoliško ljudstvo izkazuje ne svojemu časopisju, ampak sebi največjo in najpotrebnejšo dobroto.

Zmeda v Belgradu.

Zmeda v Belgradu postaja vedno hujša. Centralizem se je zamotal v take zanke, da jih skoro ni mogoče več razvozljati. Poročali smo že zadnjič, da je ministrski predsednik Pašić odstopil, na kar mu je kralj poveril sestavo nove vlade. Uvidel je, da z demokrati (liberalci) nobena stranka ne more in noče več delati, ker so le-ti, kakor po pravici zatrjuje Protić, največje zlo v državi in glavni vzrok, da je gospodarska, notranja in zunanja politika t a k o zavožena, da bo treba let, preden se to stanje odpravi.

Pašić je poskušal z vsemi drugimi strankami: muslimani, zemljeradniki, samostojnimi, Jugoslovanskim klubom. Kaj so mu odgovorili prvi trije, smo povedali zadnjič. Ko pa je došel v Belgrad dr. Korošec, ga je Pašić takoj klical na posvet. Vabil ga je v vlado, katero naj bi sestavile vse v Belgradu navzoče stranke razen demokratov. Povedal mu je, da bi bil program nove vlade: proračun, pri čemer naj bi se sprejela dva nova davka, ostali pa naj bi se povišali, razdelitev države na oblasti — ako bi to šlo, je pristavil Pašić, in volivni zakon.

Dr. Korošec ga je na to opozoril na program Ljudske stranke: izprememba ustave, zakaj z današnjo ustavo je skoro nemogoče

za ljudstvo res kaj dobrega in koristnega skleniti; dalje so mora popolnoma izpremeniti način vladanja v Sloveniji in Hrvaški (kjer se sedaj dela več z nasiljem kot s prijaznostjo in pravičnostjo). Treba je davčne zakone izenačiti, da bodo tudi v Srbiji in Črni gori plačevali iste davke kot v Sloveniji, valutno politiko je treba popolnoma preosnovati. Za kmete, delavce in obrtnike treba pravične socialne zakonodaje, kot je očitana v programu SLS, versko enakopravnost je treba res izvrševati.

Nato je sklical Pašić sejo bivšega ministrskega sveta, pri katerem mu je poročal, da njegovi razgovori za sestavo nove vlade niso imeli uspeha, zlasti ne z Ljudsko stranko, ki zahteva izpremembo centralistične ustave. Nato je Pašić šel h kralju ter mu vrnil naročilo za sestavo nove vlade.

Kralj je nato poveril sestavo nove vlade demokratu Davidoviću. To poslanstvo je bilo že naprej v smrt obsojeno, zakaj z demokrati ne gre za enkrat nobena stranka razen samostojnih in muslimanov, ki so za vsako vlado. Radikali so za enkrat odbili demokratske predloge, ker so hoteli čakati, kaj bo sklenil zbor zaupnikov radikalne stranke, ki je bil sklican za nedeljo in ponedeljek. Davidovič se je razgovarjal tudi z dr. Korošcem, ki mu je povedal isto kar Pašiću. Davidovič je nato izjavil, da so zahteve Ljudske stranke za demokrate nesprejemljive in so zato vsaki nadaljnji razgovori nepotrebni.

Ko to pišemo, nimamo še poročil, kaj je sklenil zbor zaupnikov radikalne stranke. Stališče naše stranke je to-le:

Ker smo Slovenci po sedanjih centralističnih ustavi popolnoma zvezani in smo gospodarsko, politično in kulturno popolnoma odvisni od srbskih strank, ki naših razmer in potreb ne poznajo, deloma nečejo poznati, zato je prva in brezpogojna zahteva: izprememba ustave. Zakaj dokler velja sedanja centralistična ustava, se za Slovence tudi pri najboljši volji ne more kaj uspešnega doseči, ker odločuje vedno velikanška večina srbskih strank. Zato naša stranka ne more podpirati vlade, ki si ne zapiše kot prvo točko svojega programa: izprememba ustave.

Razširjate „DOMOLJUBA“!

Sami so si spletli bič.

Na zadnjem zborovanju zaupnikov samostojne stranke so se sprejele resolucije, v katerih samostojna kmetška stranka od vlade najodločneje zahteva izvršitev nekaterih naših kmetških zahtev, za katere je Jugoslovanska kmetška zveza že večkrat posredovala po ministrstvih. Toda celo samostojna kmetška stranka, ki bo imela že kmalu skoro eno leto svojega zastopnika v ministrskem svetu, ni mogla teh zahtev izvojevati, pač pa nasprotno: gospodarsko stanje našega kmeta se je od sprejetja centralistične ustave vsak dan slabšalo in minister Pucelj je moral tožiti, da se v ministrskem svetu premalo ozirajo nanj in na njegove predloge. In tako se je zgodilo v urejeni državi neverjetno čudo: vladna stranka po dolgem lastnem vladanju sama daje nezaupnico vladi in stavlja nanjo zahteve, katerih kljub svojemu zastopstvu v vladi ni mogla izvojevati.

Kaj nas to uči?

Da je sedanja centralistična ustava taka, da je za slovenskega kmeta sploh le toliko mogoče doseči, v kolikor se to poljubi srbskim strankam. Zakaj?

Po centralistični ustavi, ki zdaj velja in se vedno bolj uveljavlja, odločuje prav v vsaki stvari belgrajska vlada, pokrajinska vlada nima nobene besede, temveč samo izvršuje to, kar se ji ukaže iz Belgrada. Res je, da imamo Slovenci 2 zastopnika v belgrajskem ministrtvu, toda kaj pomenita dva proti 16 drugim, ki Slovenije in njenih potreb ne poznajo. Saj sedaj vidimo. Bodimo pravični! Gotovo je samostojna stranka po svojih zastopnikih v Belgradu in po ministru Puelju marsikaj zahtevala, kar zahteva tudi Kmetška zveza in kar je v korist slovenskemu kmetu — to je morala že radi tega, da si obdrži pristaše. Toda kaj moramo ugotoviti pol leta po vidovdanski centralistični ustavi? Davki hujši, šikaniranje po davčnih uradih in drugih oblastih pogostejše, draginja se dviga, za potrebe slovenskega kmeta vedno manj brige itd.

In najhujše se pride. Na vrsti je sedaj ustavna razdelitev države v oblasti, in razdelitev teh oblasti v srece (okraje), ki bodo zopet razdeljeni v občine. Na čelu oblasti bo stal veliki župan, ki ima vse najvažnejše pravice v svojih rokah. Celó v skup-

ščini deželnih (oblastnih) poslancev ima on prvo in zadnjo odločilno besedo. Velikega župana imenuje belgrajska vlada. Na čelu sreza (obsega današnjega sodnega okraja) stoji načelnik, imenovan od vlade, in v občinah nameravajo nastaviti biležnike (tajnike) imenovane od vlade. Tako bomo popolnoma zvezani. Belgrajska vlada, kjer bodo vedno imele večino srbske stranke, bo pri nas edina odločevala v oblasti po velikem županu, v srezu po načelniku, v občini po biležniku.

Vprašamo vas, kaj bosta potem pomenila dva slovenska ministra v Belgradu, ko že danes nič ne pomenita in ko bo srbska večina imela pri nas po velikih županih srezskih načelnih in občinskih beležnikih vso in edino moč?

Samostojna stranka ni nič dosegla tekom svoje vlade velikokrat zato ne, ker nima sposobnih ljudi, pa tudi zato ne, ker največkrat ni mogla. Toda njena neodpušljiva krivda je, da je glasovala za tako centralistično ustavo, ki nas je popolnoma izročila volji srbijanskih strank, dasi smo jih mi dovolj zgodaj opozarjali in dokazali, da je centralizem smrt slovenskega kmeta, o čemer so sedaj sami prepričani. Najbolj žalostno je, da pri tako važnem vprašanju, kjer je šlo za stotine milijonov slovenskega premoženja, niso odločevale ljudske koristi temveč osebna in trenutna strankarska korist. Tako so si slovenski kmetje sami spletki bič, kateri nas sedaj tepe. In uverjeni smo, da se to stanje ne bo ničboljšalo, dokler se ta bič ne odstrani, dokler bo v veljavi centralistična ustava in dokler ne dobimo v Ljubljani svojega vseslovenskega deželnega zbora, ki bo imel vsaj toliko pravice kot bivši kranjski deželni zbor.

Če iz teh vidikov preso'amo položaj, ne moremo pred tekom enega leta še nič upati na kakšno izboljšanje našega stanja. Zakaj za izpremembo ustave so potrebne nove volitve, potrebni novi ustavni predlogi, potrebna izvršitev popravljenе ustave in preden se vse to izvrši, preteče eno leto, četudi bi danes nastopila vlada, ki bi imela voljo izpremeniti ustavo. — Verjetno pa je, da do take vlade tudi sedaj še ne bo prišlo.

Za naše rekrute.

Poslanec Ljudske stranke Ant. Sušnik je poslal ministru za vojno in mornarico sledeče pismo:

»Dravska divizijska oblast v Ljubljani poziva rekrute iz Slovenije v vojno službo za dne 19. decembra 1921. Gotovo se nihče ne brani, pokoravati se zakonu in odslužiti v armadi po zakonu predpisano dobo. Vendar pa je za naše fante zelo težko, očiti k vojakom baš sedaj neposredno pred božičem, ki velja med Slovenci kot največja in najpomembnejši praznik. Od davna že postoji pri nas običaj, da se za božič, če je le količkaj mogoče, snidejo od blizu in daleč vsi člani družine in vsi skupaj praznujejo božične praznike. Ta običaj je že od nekdaj tudi upoštevala vojaška oblast in je pošiljala za božič vojaške na dopust. Zato tudi naši rukruti občutijo tako težko, da se morajo baš pred božičnimi prazniki

ločiti od svojih dragih in odriniti k vojakom.

Ker sem mnenja, da bi vojaška oblast to okolnost lahko upoštevala, ne da bi pri tem vojna služba kaj trpela, si dovoljujem vprašati Vas, gospod minister:

1. Ali ste voljni preložiti vpoklic rekrutov katolikov vsaj za 14 dni?

2. Ali hočete takoj izdati tozadevno povelje?

Ženska volilna pravica.

Ker o zakonodajnem odboru že dalje časa nismo pisali, ne bo napačno, če kratko omenimo njegov pomen v naši državi.

Zakonodajni odbor šteje 42 posancev, skoro samih izobraženih mož, ki imajo nalogo, da do 28. decembra 1921 pregledajo onih par stotin naredb, ki so jih izdala razna ministrstva od 1. decembra 1918 do 29. junija 1921. Ker sme v naši državi po ustavi dajati postavu samo parlament, bodo izgubile vse naredbe veljavo, ako jih ne potrdi zakonodajni odbor. Katero naredbo pa odbor odobri, postane takoj zakon.

Od 6. do 9. decembra se je v tem odboru razpravljalo med drugim tudi o volilnem redu za Slovenijo. V prvi vrsti se je šlo za žensko volilno pravico. Kakor znano, je bila po naredbi vlade Protih-Korošec-Laginja 1. 1920. ženskam v Sloveniji že dovoljena volilna pravica za občine. Pozneje je prišla koncentracijska vlada, ki je ženskam to pravico odvzela. Sedaj so naši poslanci zopet stavili predlog, da se prizna ženskam volilna pravica. Dne 9. decembra je govoril zanj posl. dr. Hohnjec, ki je tudi že v konstituenti in v začasnem narodnem predstavništvu branil s tako teo'orijem, ki je bila za slovenskega kluba, da naš parlament še ni slišal tako izčrpnih poročil o tem vprašanju.

Seveda ženska volilna pravica večini strank ne diši. Naši liberalci in samostojneži se boje, da bi ženske ne volile Slovenske ljudske stranke. Srbi se zavedajo, da je težko dati volilno pravico ženskam v krajih, koder večina žensk ne zna brati. Muslimani pa o takih vprašanih sploh nikdar ne govorijo, ampak so tiho kot miška in se čudijo in čudijo, kako pride kdo do tega, da bi dal volilno pravico tistim ženskam, ki ne smejo hoditi niti v cerkev (turške ženske ne smejo niti iti v džamijo!), ki ne smejo hoditi po ulici drugače nego zagrnjene, ki s tujim moškim od približno 12. leta dalje skoro nikdar ne morejo govoriti in ki so v ogromni ogromni večini nepismene.

Pa ne bo nič pomagalo. Ženska volilna pravica je zmagala že v premočjih evropskih državah in v Severni Ameriki in morebiti se ne motijo tisti, ki pričakujejo, da bodo ženske v parlamentih velike sovražnice vojne in — gostilne. Brez ženske volilne pravice bi se brčkone v Ameriki ne bil prepovedal alkohol.

Predloga Jugoslovanskega kluba vladne stranke niso hotele sprejeti, češ, da ne gre, da bi bil v isti državi volilni red tako različen.

Stranka pa od svoje zahteve ne bo odnehala. Nobeno drevo ne pade na prvi mah. Kar je zdravega in pametnega, se uveljavi prej ali slej.

Razgovori.

2.

Burja je žvižgala okrog oglov, da je šlo človeku skozi kosti in mozeg. Iz cerkve so se vračali zadnji verniki, ki jih je po-božnost še zadržala v hiši božji. Tesno so se zavijale ženske v težke, cofaste ogrinjalkе ter se podvzvale proti domu.

V bralni sobi je dihala prijetna in mehka toplota, oblački tobakovega dima so od časa do časa zaplavali nad mizo ter se razgubili pod stropom, v peči je zdaj pa zdaj zaprasketalo kakor zadnji vzdih debelih polen, ki jih je oblizaval rdeč plamen.

Naši znanci so bili sredi najživahnejšega razgovora.

»Država je kot naša lastna družina, je hitel Mrazov Peter, »za družino pa moramo skrbeti; kdor za svoje ne skrbi, je slabši kot pogan in očitni grešnik! Vse to je lepo, zelo lepo povedano, ampak samo povedano, gospod župnik. Besede, same besede, če so prav zapeljive s sv. pismom. Dejstva so pa čisto drugačna. Ali ne delam od jutra do večera kot vol in sem že ves pretegnjen kot star konj, ali ne plačam vsako leto davkov domalega toliko, kot je bil včasih cel moj grunt vreden? Tisti pa, ki so najbolj poklicani in masno plačani za to, da skrbijo za to ljubo državno družino, tisti pa razmetavajo in razsipajo naš denar, naše žulje, poglejte jih gospod župnik, kakšni so, iz naših pretegnjenih teles režejo jermena —.« Mrazovega Petra se je neradoma polotil hud kašelj, da ni mogel takoj nadaljevati.

»Zaletelo se ti je, ga je mirno opozoril Balančev Tone ter puhnil gost oblak dima proti stropu. »Mogoče se ti je državni predsednik zaletel v grlo, ko tako debele robiš; pazi!«

Po sobi se je razjeknil vesel smeh.

»No, ali mar ni rest, se je zopet razhudil Peter, ko se je odkašljaj. »Ali ne slišimo in beremo vsak dan, ne vsako leto morda, kar bi krščanski človek še prenesel, temveč vsak dan o raznih zgodbah, kako je ta ali oni visoki gospod prčital milijone na račun države.«

»Hudo govoriš, dostavi Jernejč, »pa je resnica.«

»Resnica, resnica! udari Peter ob mizo. »Ali ste brali zadnje dni o polkovniku Vasiću, ki je svoj čas v Ljubljani javno, ne skrivaj kradel demobilizacijsko blago in profitiral milijone, sedaj so ga pa na Dunaju vendar prijeli, ko je zopet hotel državo ogoljufati za več milijonov, ali veste koliko milijonov je profitiral tisti gospod konzul, ki nam je izposloval v Londonu tako posojilo, da se Bog usmili, ali veste na kakšne stotimilijonske račune se razume Pašičev sin Rade na račun države, ali vam ne smrdi Pučičeva mešetarija z nemško živino itd. itd. Pa to so samo slučajji, ki so na dan prišli, koliko jih pa je, o katerih ne ve nihče razen prizadeti možakarji. Pa da ne

bom pri svojih litanijah spustil naših vojnih dobičkarjev in verižnikov ter bankirjev, teh največjih lopovov v državi. In vladne stranke jih mirno puste, da mozgajo nam in državi kri iz telesa, da umiramo počasne smrti. No, ali ni res?« je zmagovalno pogledal Peter po navzočih ter na tihem občudoval svoj govorniški talent.

»Res, res, Peter«, je pritrdil župnik, »rosnico si govoril, toda ne cele. Ti si pokazal samo eno stran podobice; zdaj jo pa obrnimo in si oglejmo še drugo stran. Vzemimo, Peter, da si ti gospodar zelo obširnega veleposestva, na katerem imaš celo množico hlapcev, dekel, delavcev. »Žal, se ni bati«, se je branil Peter. »Ti bi pač pridno delal od jutra do večera, kakor zadnji tvojih delavcev. Za hlapce, dekle in delavce bi se pa ne zanimal, jih ne nadziral, jim ne odkazoval dela, ne iskal drugih, ne odpuščal nemarnih. Kaj bi bilo s takim gospodarstvom?«

»Vse bi šlo k vragu«, je namesto Petra odgovoril Balančev Tone.

»In pri vsej osebni pridnosti in delavnosti gospodarjevi«, je nadaljeval župnik. »No, zdaj pa primeri obrnimo na državo. Država je tako obširno veleposestvo, razsežno gospodarstvo. Kdo je gospodar v tej državi?«

»Ljudje, državljani sami bi morali biti, če demokracija ni prazna beseda«, pripomni Balančev Tone.

»Ministri, poslanci, uradniki pa so hlapci, ki nakazujejo in vodijo delo, uradniki pa delavci, ki se ravna po navodilih velikih hlapcev.«

»In po njihovem zgledu«, pripomni hudomušno Jernač.

»No, ti zgledi niso ravno za v katekizem«, se je zakrohotal stari Mekar, ki je le malokrat kakšno rekel.

»O, med vnebovpijoče grehe jih lahko vtakneš; pa še postavili se bodo med njimi,« je pridorel Mrazov Peter, ki je upal, da bo podobico še enkrat lahko obrnil in še par zanimivosti pokazal na njej.

»Dovolite mi«, poreče vmes župnik, »da nadaljujem. Hlapci in delavci so zanič, kadar se gospodar zanje ne briga, jim ne ukazuje, dobrih ne pohvali, slabih ne spodi. In če so danes v naši lastni državi taki hlapci in delavci, ki nič ne delajo, če pa delajo, pa delajo v veliko škodo države, to se pravi v našo škodo, potem smo precej krivi tudi mi, ki se za svoje posle pravočasno ne pobrigamo, posebno pa ne takrat, kadar jih v službo jemljemo. Poglej ga Unkovega Andreja, kako gara kot vol, pa še ne spravi toliko skupaj, da bi si katerikrat privoščil malo priboljška, davkov plačuje, da vedno zdihuje — ko so pa bile volitve, je pa doma ostal. In koliko je takih garačev po celi državi, ki so ob času volitev doma ostali! Sami so krivi, da so potem prišli v državno gospodarstvo taki poslanci in ministri, ki v goldinarjih razsipajo, dočim ti ubogi garači te goldinarje v trudu in znoji s krajcarji skup spravljajo.«

»Le preveč res«, je vzdihnil Mrazov Peter.

»In zakaj to? Zato, ker se ne zavedajo, da so gospodarji v svoji državi in da se morajo kot gospodarji brigati zato, kakšni hlapci in delavci pridejo v hišo. Ker se pa

niso brigali, so se natepli v državno gospodarstvo ljudje, ki nimajo nele nobene sposobnosti za državno gospodarstvo, temveč naravnost pripuščajo, da razne pljavke v obliki kapitalistov, bankirjev, verižnikov pijejo kri državi, to se pravi nam samim. Kdor ni šel na volišče ali kdor je volil ljudi, ki so nas prodali za Judežve groše centralizmu, ki je glaven stebel bankirstva, kapitalizma in korupcije, tak naj nikar na vse strani ne zabavlja, temveč naj se trka na svoje prsi ter zdihuje: mea culpa, moja krivda. Drugič pa naj gleda, kak-

šni ljudje se vsiljujejo v državno gospodarstvo, ki je naše. Upam, da potem ne bo več spuščal bika v prodajalno porcelana in stekla ali pa kozla v zelnik«, je končal župnik.

»Da, da«, je pristavil Balančev Tone, »dobra država — dobre kmetije, slaba država — slabe kmetije. Zato moramo skrbeti za oboje, ne samo za dobro kmetijo, temveč tudi za dobro gospodarstvo in pametno politiko v državi, drugače gre tudi dobra kmetija po vodi.«

Vestnik Županske zveze za Slovenijo.

IZ ODBOROVE SEJE DNE 30. NOVEMBRA 1921.

I. Organizacija in lastno glasilo.

Število članov narašča in se množi od dne do dne in tudi podružnice živahno delujejo. — Načelnik Stanovnik povdarja med drugim, da se množe zahteve da naj začne županska zveza čimprej izdajati lastno glasilo. — Po pojasnilu tajnika, da so sedaj stroški tiska tako visoki, da je čisto nemogoče misliti na izdajanje lastnega lista, se sklene:

Za leto 1922 bodi glasilo Županske zveze »Domoljub«, ki naj bo prinašal posebno — štiri strani obsegajočo prilogo kot »Vestnik županske zveze«. — Ta sklep je podpiral tudi državni poslanec Kranjc iz bivšega štajerskega dela Slovenije. Merodajno je bilo pri tem zlasti tudi to, da je »Domoljub« najbolj razširjen list v Sloveniji, ki ga bere na stotisoče ljudi in ker bo Županska zveza zlasti po svojem glasilu — kakor je povdarjal odbornik Rihar — delovala vzgojno zlasti med mladim naraščanjem naših bodočih mož.

Sklenilo se je dalje, da imajo pravico do pismenih pojasnil in navodil (seveda le proti plačilu poštnih stroškov) le organizirani člani Županske zveze.

II. Volitve v razne zastope.

Razgovor o volitvah v razne zastope (šolske, cestne, zdravstvene) je bil le v informativnem smislu, in se je pri tem — z ozirom na nek konkretni slučaj in z ozirom na morebitne enake slučaje v prihodnje — ugotovilo, da pri teh volitvah pričujoči vladni komisar (odposlanec političnega oblastva) nima nobene pravice posegati v potek volitve, najmanj pa vplivati na razmerje strank, marveč le paziti na to, da se izvrše volitve v redu in da se ne dela proti zakonu.

III. Županski tečaj.

Načelnik Stanovnik pozove navzoče, naj se izjavijo, o čem naj bodo predavanja. Stavil se je predlog, da bi se predavalo o teh-le predmetih: Uradovanje pri županstvih; občinsko gospodarstvo in računski vodstvo blagajniških knjig; občinski red; kakšne pravice ima župan pri seji.

Dalje v domovinstvu; v občinskih matičah itd. — Važno je vprašanje podeljevanja ubožnih podpor.

Sklenilo se je pri tej točki, da naj se zahteva uvedba zglaševanja in obveščanja županstev o bivanju v tujih občinah, zlasti onih oseb, ki se ženijo v tujih občinah, od katerih dobi domovna občina obvestilo še le tedaj, ko je treba izplačevati visoke ubožne podpore za oskrbo otrok.

Zato naj se po predlogu župana Lebingerja uvede prisilno zglaševanje o rojstvih in smrtih ter obveščanje domovnih občin tudi v teh slučajih.

IV. Razni predlogi.

1. Sprejme se predlog, da se v imenu občin zavzame županska zveza za one mladeniče in može, ki so se pri zadnji poskusni mobilizaciji sicer odzvali pozivu, vendar pa odšli predčasno, ne da bi bili prejeli pismeno potrdilo, ker so bili k vrnitvi zapeljani po časopisju, ki je objavilo sklep o odpustu še popred, nego so odpust odredile vojaške komande. — Tem zapeljanim naj se izposluje pomiloščenje in oprostitvev od orožne vaje, h kateri bodo zopet pozvani.

2. Pri razgovoru o občinskih sodiščih za pobijanje draginje se ugotovi, da občine niso dolžne jih ustanavljati, če tega nočejo; da torej tudi ni povoda, da nadalje poslujejo, če člani nočejo izvrševati svojih funkcij. — Občina se lahko izjavi, da teh sodišče ne smatra za potrebne.

* 3. »Hranilnica kmetijskih občin.«

Da se kmetijske občine tudi denarno osamosvoje, se je ustanovila pred enajstimi leti »Hranilnica kmetijskih občin« v Ljubljani kot popularno varen denarni zavod, za katerega je večje število gospodarsko trdnih občin prevzelo jamstvo. Namen te hranilnice je, nuditi predvsem občinam-ustanoviteljicam, potem pa tudi ostalim kmetijskim občinam cenen kredit, ter preskrbovati kmetijske posestnike s potrebnimi ceninimi posojili.

Svoje lepe namene pa bo mogla »Hranilnica kmetijskih občin« doseči v polnem obsegu le tedaj, če vse zavedne kmetijske občine nalagajo svoj denar le pri njej.

Zato je sklenil odbor »Županske zveze«, da se pozovejo vse občine, vsi župani in občinski funkcionarji, da delujejo za razširjenje in prospah naše lastne hranilnice, od katere bodo imele dobiček le občine same. »Hranilnica kmetijskih občin« nudi vlagateljem prav tisto pupilarno varnost, kakor kaka mestna hranilnica. Zato

naj županstva ne samo nalagajo pri njej vse občinske in ubožne denarje, marveč skrbje zlasti za to, da se bodo nalagali tu denarji mladoletnih in to tudi zahtevali od sodišč. Vse podružnice Županske zveze se pozivljajo, da poskrbe za razširjenje hranilnice s tem, da agitirajo, da se denar tja vlaga. Ker imajo občine in župani lastno hranilnico, je tudi njihova dolžnost, da jo podpirajo. Sedaj jamči za njo 21 gospodarsko krepkih občin z veliko davčno močjo. Garancija pa se lahko še razširi na 40 občin.

Naj velja geslo: Denar kmetijskih občin in kmetijskih mladoletnikov v »Hranilnici kmetijskih občin« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38 (v hiši Zadrufne zveze).

4. Sklene se vprašati na pristojnem mestu glede učnih knjig za šole po deželi in če je pouk v srbohrvaščini v podeželskih občinah že obvezen. Ker ta pouk za občine in šole po deželi pač ne bo donal nobene koristi, naj bi bil le prost predmet, ne pa obvezen.

5. Po predlogu se sklone obrniti se z vlogo na pristojno mesto, da bi se vsaj v ozira vrednih slučajih omogočilo službovanje pri vojakihi mladeničem v domačem kraju. — Če se priznavajo ugodnosti mesarjem, zakaj bi se kratile kmetijskim sinovom.

Dalje: Naj bi se priznalo vojakom dopustnikom za vožnje po železnicah ugodnosti, kakor so veljale v prejšnji državi, ne pa se zahtevalo od njih, da morajo plačevati celo, neznižano voznino.

Poziv vsem podružnicam!

Poslijte nemudoma tajništvu sezname vseh še ne izkazanih ali na novo pristopivših članov s članarino. — Za plačevanje članarine je najumestnejše, da pišete »Hranilnici kmetijskih občin« p ošofne položine, potem pa za večje število članov vplačate članarino na čekovni račun te hranilnice.

Pišite vedno na naslov: Tajništvo »Županske zveze za Slovenijo« — Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna — II. nadstr. Vsi v zvezo — vsi v župansko organizacijo!

VABILA K SEJAM OBČINSKEGA ODBORA Z NAVEDBO DNEVNEGA REDA

Dobili smo vprašanje, če mora župan, ko sklicuje odbornike k seji, navesti tudi program (dnevni red), ki se ima obravnavati pri občinski seji. — Na to vprašanje sledeče pojasnilo:

Občinski red sicer ne določa naravnost, da mora župan v pismenih vabilih k odborovim sejam navesti tudi dnevni red. — V zadnjem »Domoljubu« smo že pojasnili, da se morajo seje sklicevati pismeno. Gorenje vprašanje nam daje povod, da radi vsetranske jasnosti povemo še, da se morajo odbornikom dostaviti povabila pravočasno, to je vsaj 24 ur pred sejo, če ni morda odbor storil kakega drugega sklepa glede določitve roka. — Seja in pri seji storjeni sklepi niso veljavni, če se vabila niso dostavila pravočasno. — Dnevni red se pa mora na vsak način v povabilu navesti. —

Tako je razsodilo dunajsko upravno sodišče z razsodbo z dne 17. septembra

1901, št. 6950, Budw. 484, in z dne 6. decembra 1894, št. 4637 Budw. 8228.

V vsakem slučaju, kjer bi se pri sklicevanju sej ne postopalo tako, kot smo pisali zadnjič in danes, naj se vložijo nadzorstvena pritožba in vsi sklepi bodo razveljavljeni.

POSTOPEK PRI ŠOLSKIH ZGRADBAH IN PREZIDAVAH.

Vprašanja: Kdo mora plačati stroške komisije za ogled, če se namerava razširiti šola? — Kdo voli stavbni odbor, če je všolana tudi kaka vas sosedne občine? — Kdaj naj se voli ta odbor?

Odgovori: Razširiti šolo v pravem smislu pomeni dovoliti oziroma odrediti nov razred. Za to ni treba komisije. Pač pa, če gre za razširjenje (dozidavo, prezidavo) šolskega poslopja. — V smislu ministrske naredbe z dne 25. maja 1859 drž. zak. št. 99 plačajo stroške komisije za ogled one korporacije, ki morajo nositi stroške za vzdrževanje šole, torej občine oziroma posredno krajni šolski svet. —

Stavbni odbor voli občina, ki namerava razširiti šolo. Če je všolana vas sosedne občine, pošlje ta v stavbni odbor svojega zastopnika. — Volitev izvede seveda občinski odbor.

Stavbni odbor se voli lahko šele po ogledu. Nobene ovire pa ni, da bi se ne mogel voliti popred.

ZAPISNIK USTANOVNEGA SESTANKA ŽUPANSKE ZVEZE V ČRNOMLJU dne 16. oktobra 1921.

Nar. poslanec Nemanič Josip otvori sešatek, pozdravi navzoče zastopnike občin, predstavi svojega sotovariša nar. poslanca Ivana Stanovnika.

Ivan Stanovnik, nar. poslanec, obrazloži zlasti koristi Županske zveze, katera ni samo v korist obč. zastopom, temveč je v korist vsega ljudstva.

Volitev načelnika in odbora: Načelnik: Jožef Mihelčič; I. podnačelnik: Janko Grahek; II. podnačelnik: Janez Pečarič; III. podnačelnik: Janez Perušič.

Odborniki: 1. Jure Prekopec, 2. Marko Nemanič, 3. Anton Muc, 4. Jakob Drganje,

5. Jakob Simonič, 6. Ivan Nik, 7. Peter Panjan, 8. Matija Plut, 9. Martin Nemanič, 10. Matija Cesar, 11. Ignac Koren, 12. Jožef Jolencič, 13. Miha Rade, 14. Jožef M. Skubic, 15. Peter Pezdirec, 16. Jože Grahek, 17. Janko Miler, 18. Franc Lakner, 19. Martin Plut, 20. Janez Golobič.

Namestniki: 1. Jurij Marinec, 2. Anton Simonič, 3. Matija Štrucelj, 4. Mirko Cvitkovič, 5. Marko Vajda.

Tajnika: 1. Anton Simonič, 2. Matija Plut.

Blagajnik: Janez Grahek.

PODRUŽNICA »ŽUPANSKE ZVEZE« ZA OKRAJ ČRNOMLJ.

(Predlogi, sklepi in resolucije v seji, dne 27. novembra 1921.)

1. Soglasno se sprejme najodločnejši protest zoper nameravano odepitev Belokra in od Slovenije, s katero jo vežejo važne zgodovinske, gospodarske, kulturne in politične vezi, in zoper priklopitev k Hrvatski.

2. Županska zveza za Črnomljski okraj v Sloveniji stoji neomajno na narodnem edinstvu. Ustava pa, sklenjena in sprejeta po narodni skupščini, je nasprotna in škodljiva narodnemu edinstvu, ker nasprotuje kulturnemu in gospodarskemu napredku slovenskega naroda.

V imenu ljudstva, ki ga zastopa Županska zveza za Črnomljski okraj, zato odločno zahteva, da se ustava čimprej izpremeni v tem smislu, da dobi vsako plemo svojo avtonomijo v okviru državnega edinstva.

3. Sprejme se predlog, da naj ostanejo občine, kakor so sedaj.

4. Sprejme se dalje predlog, da se ustanove podružnice Županske zveze tudi v Metliki, v Starem trgu in na Vinici.

5. Sprejme se resolucija proti sklepu višjega šolskega sveta glede verskega pouka v šoli.

6. Predlog, da vojaške posle še nadalje vodijo županstva, se sprejme s pogojem, da jim dá država primeren prispevek in da se ob mobilizaciji župan in tajnik oprostita vojaške službe.

7. Zahteva se, da se zaradi suše v letu 1921 odpišejo zemljiški kakor tudi dohodninski davki, dalje da se preskrbe z državno podporo krmla in umetna gnojila.

8. Zahteva se, da se ob času mobilizacije pri odvzemanju voz in živine vse takoj ocenijo in tudi plača.

9. Zahteva se, da se odpravi pasji kontumac.

10. Povdarjalo se je, da naj odborniki po svoji moči delujejo pri občinah za podporo Županski zvezi.

Pozdravljamo delovanje podeželskih organizacij, zlasti črnomljske, z željo, da rodi delo obilen sad v korist narodu in domovinu.

Gospodarski obzornik.

Organizacija zadružnega mlekarstva.

V intenzivnem mlekarstvu leži bodočnost živinoreje in kmetijstva v Sloveniji. Smo v agrarni državi, kjer vlada praviloma nadprodukcija kmetijskih proizvodov in vsled tega nizke cene za pridelke zemlje in živalstva. Ker bodo pri tem razmere kmetijstva v Sloveniji najtežavnejše, primerjajo jih z razmerami kmetov v drugih pokrajinah države, bomo prisiljeni baviti se le z onimi panogami kmetijstva, ki morejo nuditi množinsko in gospodarsko največji donos oziroma ki se morejo najcenejše proizvajati in vendar dobro vnovečiti, ker jim je odprt ves svetovni trg — in ki se v drugih delih države ne morejo z enakim pridom

proizvajati. Živino za zakol proizvaja tako-rekoč narava sama; pri proizvajanju velikih množin dobrega mleka pa mora sodelovati razumen živinorejec — in v tem je slovenski kmet zaenkrat bolj izvežban kakor njegov hrvatski ali srbski sosed.

Mnogi naglašajo, da naj Slovenija proizvaja po švicarskem vzorcu plemensko živino za odprodajo. V knjigi Wyssmanna Peter, Milchwirtschaft, Frauenfeld 1913 najdemo to-le tabelo (navajamo v izvlečku):

od katere odpade na:	
Trgovina	45.000.000 € = 6-16%
Sadjarstvo	60.000.000 € = 8-21%
Plemenko živinoreje	7.000.000 € = 0-7%
Pitanje živine in nje izvoz	156.300.000 € = 21-40%
Živinoreje	61.480.000 € = 8-3%
Mlekarke proizvode	290.180.000 € = 39-20%

Kadar naglašamo potrebo posnemati švicarsko kmetijsko gospodarstvo, tedaj ga posnemajmo najprvo na polju mlekarstva, kajti iz mlekarne črpa švicarski kmet svoj glavni dohodek — plemenska živina ne pada s svojimi 0-77% prav nič na tehtnico.

Mleko je mogoče proizvajati poceni in vnovčevati drago — v primeri s proizvajalnimi stroški mesa. Srednje dobra krava napravi iz 2 kg sena 1 l mleka; dve leti star vol porabi za 1 kg žive teže 15 kg sena; sesajoče tele porabi za 1 kg prirastka 10 l mleka. Vzeta v n. pr. tč. cena sena 6 K za kilogram stane kmetski 1 l mleka 12 K, 1 kg žive teže vola 90 K in 1 kg žive teže teleta 120 K oziroma krava plača za 1 kg sena pri ceni mleka 6 K za liter 3 K, vol pa pri ceni žive teže 20 K za kg le 1 K 30 v. Najmanjša je izguba pri molzni kravi oziroma potom združnega mlekarstva je mogoče vnovčiti mleko po 8 K ali tudi več za liter in izborna krava-mlekarica napravi iz 2 kg sena do 1% l mleka, tako da se z mlekarstvom poplača seno tudi po 6 K — kakršno plačilo je popolnoma izključeno pri reji volov.

Združno mlekarstvo se peča z odprodajo mleka z maslarstvom, sirarstvom in s proizvajanjem drugih mlečnih izdelkov (kondenzirano mleko, kazein itd.) — vse to se lahko proizvaja v majhnih vaških mlekarnicah ali pa v velikih ozrednih centralah. Jaz sem bil vedno sovražnik majhnih mlekar in zagovornik velikih mlečnih central: danes pa so sploh edino centrale na metu, ker veli trgi, ki so bili nekdanji naši odjemalci se nahajajo danes v inozemstvu, kupčija z inozemstvom pa je mogoča in umestna le potom veletrgovcev oziroma central — že radi rizika pri izterjevanju faktur, ker vsak sodnik rajše razsodi v prilog domačinu in ne inozemca, osobito še jugoslovanskega.

(Dalje.)

Gospodarska obvestila.

DENAR.

Vrednost tujega denarja.

Denar	5. dec.	9. dec.	12. dec.
	K v	K v	K v
ameriški dolar	272 —	270 —	253 —
avstrijska krona	— 4	— 4	— 5
čehoslovaška krona	— —	3 04	3 05
angleški funt	— —	— —	— —
francoski frank	— —	20 —	— —
italjan ka lira	11 40	11 72	11 50
bolgarski lev	1 95	— —	1 90
carski rubel	— 26	— 26	— 27
grška drahma	— —	— —	— —
nemška marka	1 40	1 38	1 50
rumunski lei	2 —	2 03	2 08
sv carski frank	54 —	— —	— —
poljska marka	— —	— —	— —
mažarska krona	— —	— —	— —

g Glavni vzroki padanja vrednosti našega denarja so uvoz, izvoz, notranji prepripi, špekulacija in korupcija. Dve tretjini uvoza nista plačani niti kriti, roki zapadejo pa ravno sedaj. Naša trgovina je nezdrava, ker ni krita. Uvoz mora kriti izvoz, a mi nimamo izvoza in sicer zato ne, ker se država prav nič ne briga, da bi čim preje in temeljito dala popraviti vagone. Imeli smo dve mobilizaciji, razen tega pa ubija velika špekulacija naš denar. Naš denar je v rokah bank, katere mu določajo njegovo vrednost. Razen tega pa skrbe ban-

ke, da prav pridno izvažajo iz naše države tuj denar, ki je sploh še kaj vreden. K temu pa še korupcija. Zato ni čudno, da imamo razne korupcije z volmi, konji, fiziolo, orožjem itd. Končno bi pa še pripomnili, da ima vsak minister svojo banko. Ker pa banke uganjajo raznovrstne lumparije z našim denarjem, kot je to povedal v demokratskem klubu sam finančni minister, torej... Naprej ne pišemo. Razvidno je že iz same notice.

g Bankovci po 5 dinarjev pridejo iz prometa. — 12 vrst ponarejenih bankovcev. »Narodna« banka je sporazumno s finančnim ministrom sklenila, da se vzamejo iz prometa bankovci po 5 dinarjev državne izdaje. Sprejemanje in zamenjavo teh bankovcev bodo vršile podružnice in centrala »Narodne banke«. Bankovcev po 5 dinarjev je v prometu za okoli 250 milijonov dinarjev. Te bankovce vzamejo radi tega iz prometa, ker so ugotovili 12 različnih vrst ponarejenih bankovcev.

g Kralice za naš denar je ocredil finančni minister takole: za dinarje se piše Din. (s piko), za pare pa p (brez pike).

g Za Avstrijska posojila, ki se nahajajo na ozemlju naše države, se država nič ne briga. Edino kar je napravila. je bilo to, da so jih žigosali. Veliko posojil pa še ni žigosanih, ker naši za to ali sploh niso vedeli, ali so pa dobili obveznice šele naknadno, ko je rok že potekel, od dunajske poštne hranilnice Umestno bi bilo, da se izvrši še naknadno žigosanje avstrijskih vojnih posojil in to pravočasno ter v lepi slovenščini — ne v uradnem jeziku, ki ga še tisti, ki je dotično reč napisal, ne razume — razglasi. V tem oziru bi mogla kaj ukreniti tukajšnja delegacija. Končno bi še pripomnili, da smo mi prečani pač morali prevzeti srbska in črnogorska vojna posojila, dočim se postopa v Beogradu z avstrijskimi posojili, ki so na našem ozemlju, še neprimeroma slabše kot pa z našo krono. In nekateri si upajo celo trditi, da smo enakopravni...

g Vrednost kovanega denarja v Avstriji. Srebrna krona je vredna v Avstriji 500 papirnatih kron, cekin a 10 K velja 14 tisoč papirnatih kron, cekin za 20 K pa 28 tisoč papirnatih kron. Pripominjamo, da je vredna avstrijska krona 5 naših vinarjev.

CENE.

g Žitni trg. Cena pšenice vedno bolj rase in je dosegla v Bački že 1400 K za 100 kg. V Slavoniji je cena za 20 do 40 K pri 100 kg nižja, ali ni dvoma, da bo tudi tu poskočila. Blaga je na trgu precej malo, a kar se sedaj izvažajo, to je bilo kupljeno že poprej. Blago gre v Avstrijo in češkoslovaško. V Zagrebu povprašujejo po pšenici in so pripravljene plačati po 1450 K za 100 kg, dočim ponuja Dunaj za vsakih 100 kg pšenice, postavljene v špilje 1500 K. Srbijansko rž ponujajo. 100 kg rži stane v Zagrebu 1080 do 1100 K. Za ječmen ni zanimanja. — Najživahnejše je na trgu s koruzo, kjer je zelo veliko povpraševanje po novi koruzi, ki je izvrstne kakovosti. Koruzi cene neprenehoma rastejo. Temu neprestanemu povišanju cen pri koruzi ni morebiti vzrok padec vrednosti našega denarja niti pomanjkane blaga, ampak pohlep po

čim večjem dobičku. Lanska koruza stane v Sisku 1170 do 1200 K, nova, postavljena na kako železniško postajo v Bački pa 1060 do 1100 K za kg.

g Mariborski trg. Krompir 4 K, rapa 3 K, zelje 10 K, jabolka 15 do 20 K za 1 kg, ajdovo pšeno 24 K liter. — Na zadnjem svinjskem seznaju so bile sledeče cene: Mladi prašiči, 4 tedne stari 100 do 120 K, 5 do 6 tednov 180 do 200 K, 6 do 8 tednov 400 do 450 K, 5 do 6 mesecev 600 do 800 K, 8 do 10 mesecev 1400 do 1800 K, 1 leto stari 2000 do 2200 K za komad. Pol pitane svinje 1 kg mrtve teže 32 do 34 K. Plemenske svinje 1 kg žive teže 26 do 28 K.

g Cene na Dunaju. Prvovrstno namizno olje liter stane 1590 K, špinače kg 100 kron, kislno zelje kg 80 K, krompir 76 K, gosjo meso 1800 K, jajce kos 120 K. Ena egiptovska cigareta stane 14 K, za striženje se plača 150 K, za britje 50 K. Čevlji izpod 15.000 K se ne morejo dobiti.

g Cene prašičem na Dunaju. Mastni prešiči stanejo na Dunaju 1150 avstr. K za 1 kg žive teže, mladi prešiči pa 800 do 900 avstr. kron.

g Cene mesa v Italiji. V Trstu stane kg govejega mesa 9 lir, torej okoli 100 naših kron. Ker pa znaša uvozna carina za meso skoro 5 lir, dobiva italijanska država od nas lepe denarce.

g Ure so se podražile na Nemškem z 185 do 200 odstotkov.

DAVKI.

g Davčni urad v Novem mestu nam pojasnjuje, da je v št. 46 našega lista z dne 16. novembra t. l. priobčeni dopis »Davkoplačevalci, natančno zapisujte vplačane davke, v obče netočen, ker je do cela neverjetno, da bi dobil dopisnik od uradnika tako netočno in nestvarno pojasnilo. Dopisnik se vsled tega pozivlja, da se čim prej zgleda v davčnem uradu ter zahteva vnovič tozadevna pojasnila. Sicer je zmeta povsod mogoča in se sama uradoma popravi, če poprej ne, pa ob sklepu knjig gotovo. Kar pa je vplačano na pošti, je toliko, kakor bi se vplačalo pri davčnem uradu. Za pojasnila se je pa obrniti vedno le na uradnike, nikdar pa na nižje službenice, ki v to niso upravičeni in tudi ne vzposobljeni.

g Kamniški davčni šimelj. Piše se nam: Poslušajte, kako nam odgovarjajo na kmetove pritožbe glede previsoke odmere dohodninskega davka. Najprej takole: »Obdelovalni in družni stroški, katere si pri preračunu teh dohodkov odbijete, opravičujejo domnevanje, da ste te zneske le s približnimi nalašč, za priredbo dohodnine prečunanimi svotami vstavili, ali pa da ste vodili leta 1917 knjigovodstvo o kmetijstvu. V prvem slučaju (od davčne oblasti nalašč izmišljenem. Op. dopisnika.) se ne morejo ti zneski smatrati za prikladne (kar sicer vsaka kura ume, op. dopisnika), ker niso povsem utemeljeni in le za ta davek približno ustavljeni, ako pa ste vodili knjigovodstvo, izvolite predložiti zadevne knjige.« — Pripominimo, da gre za l. 1917. Torej danes čez tri in pol leta terjajo gošpodje kmetov knjigovodstvo iz leta 1917. Marikateri kmet je takrat knjigovodstvo s šibrami pisal v strelskih jarkih ali pa doma garal za žive in mrtve, da ni

od lakote poginilo vse, kar ni kmet. Knjigovodstvo je pa prepustil gošpodem po gorkih in hladnih pisarnah. Pa recimo, da ima tudi zapiske. Napovedim davčni gošpodje ne verjamejo, ker so — prajijo — nalašč tako prirejene; zapisnikom bodo pa menda verjeli, kakor da bi jih človek tudi ne mogel — nalašč tako prirediti! Je še nekaj iz teh imenitnih pomislekov. »Ničte napovedali nikakega dohodka iz glavnice inovine, kljub temu da v prizivu sami priznate (kako zavito, op. dopisnika), da ste imeli ... (več tisoč!) prihrankov, katere ste imeli po najmanj (to pa to!) 4% (bravo!) plodonosno naložene.« Premislite, leta 1917. sredi naše največje beračije po najmanj 4% naložene! Ali ni da bi se človek zdel nad tako vednostjo. In vse, kar kmetu ostane čez njegove potrebe za posle, inventar, popravila, davke itd. itd., je njegov hranilnični prihranek. Hodil pa dela nag, živi se pa s komatovimi štulami. Gošpodje, malo več razsodnosti! — Okrajna kmetška zveza v Kamniku.

g Davki se bodo znižali — v Ameriki. Združene države bodo znižale dohodninski davek od 50 odstotkov na 25 in pozneje na 10 odstotkov.

g Veliko število novih davkov bodo vpeljali v Avstriji.

ZIVINA.

g Živinorejsko zadrugo so ustanovili v Tolstem vrhu na bivšem Koroškem.

g Izvoz živine. Poljedelsko ministrstvo je odredilo, da se lahko izvozi 44.000 ovnov in 11.000 ovac. Od teh jih sme iti čez Maribor 1500 ovnov in 1000 ovac, preko Rakeka 1500 ovnov in 500 ovac.

PODJETJA.

g Nova tovarna za sladkor za Slovenijo in Hrvatsko. Preiskava sladkorne pese v državnem kemičnem preizkuševališču v Ljubljani je dognala, da je sladkorna pesa v brežiškem okraju imela 17.10 odstotkov sladkorja, v videmski okolici 19.54 odstotka, v krški 16.10 in v novomeški 17.85 do 18.23 odstotka sladkorja. Letošnja sladkorna pesa ima povprečno za 1 do 1 in pol odstotka sladkorja več kot pa lantska. Ti prvi poizkusi so pokazali, da je zemlja in podnebje v teh krajih, posebno pa v Posavju, kot nalašč za vzgojitev sladkorne pese. Ker pa Slovenija vsaj za sedaj ne more pridelati dovolj pese za eno sladkorno tovarno, zato so sklicali za 12 december sestanek vseh prizadetih v dvorano gospodarskega društva v Zagrebu, kjer se dogovore glede ustanovitve skupne sladkorne tovarne za Slovenijo in Hrvatsko.

g Češkoslovaška in sladkor. Kakor znano pridelajo na Češkoslovaškem zelo veliko sladkorja. Kakor poročajo češki listi, je Češkoslovaška prodala doslej v inozemstvo že 850.000 ton (tona je 1000 kg) sladkorja. Razen tega prihajajo velika naročila iz Anglije in Male Azije, nadalje bo kmalu sklenjena pogodba s Francijo in Avstrijo za velika naročila sladkorja.

g Električno centralo na Savi name-rava zgraditi mestna občina ljubljanska. V to svrhu se je sestavil odbor 5 oseb, ki so sami strokovnjaki, ter mora tekom enega meseca pripraviti potrebno gradivo, kje

naj se sezida elektrarna na Savi in koliko bi znašali stroški. Ko bodo načrti gotovi, se prične takoj z delom. Kakor čujemo, bo stala ta električna centrala do 100 milijonov kron.

IZVOZ IN UVOZ.

g Uvozna carina na železo. Finačno ministrstvo je sprejelo predlog naših železninarjev, da se v varstvo naše domače industrije zviša uvozna carina na železo in železne izdelke.

PROMET.

g Poštne pristojbine na Češkoslovaškem zvišajo s 1. januarjem za promet v notranjost države za 40 odstotkov, za inozemski promet pa za 100 odstotkov. Na pismo do teže 20 gramov, ki gre izven Češkoslovaške, bo treba prilepiti znamko za 2.50 K (češkoslovaške vrednosti).

g Vlak za zemljo in vodo. Pred kratkim so preizkušali v Belgiji vlak, ki more voziti tudi po vodi ter je določen za kraje, kjer je dosti jezer in rek. Vlak je narocen za belgijsko kolonijo Kongo (Afrika) ter sestoji iz lokomotive in par voz. Cel vlak more prepeljati okoli 30 ton bremena. Pri poizkusu, ki se je vršil na progi Petit-Vilbroeck, se je zelo lepo videlo, kako vozi vlak najpreje po traicnah, ki so se končavale v vodi. Vlak je zavozil v vodo z zmanjšano hitrostjo in je plul naprej kot ladija. Na lokomotivi se nahajajo vijaki, ki gonijo vlak po vodi.

RAZNO.

g Ureditev delavnega časa. Odsek zakonodajnega odbora je sprejel glede ureditve delavnega časa sledeči predlog: Za ureditev delavnega časa se razdelijo podjetja v tri skupine. V prvo skupino spadajo rudniška in industrijska podjetja, v katerih je najmanj 15 delavcev. V tej kategoriji ostane osemurni delavnik, ki se sme podaljšati v posameznih podjetjih za eno uro le, če se za to izreče štiri petine vsega delavstva v tajnem glasovanju. V drugo skupino spadajo obrtniška podjetja z manj nego 15 delavci. Kot redni delovni čas velja osem-, devet- ali deseturno delo, ki ga določi minister za socialno politiko v sporazumu z ministrom trgovine in po zaslišanju trgovskih in delavskih zbornic. Merodajna je teжина dela. Ta določitev se mora izvršiti najkasneje v šestih mesecih. V tretjo skupino spadajo prometni delavci, za katere se bo uredil delavni čas s posebno naredbo prometnega ministrstva.

g Občinska sodišča za pobijanje draginje je minister Kukovec odpravil. Njih posle prevzamejo okrajna oziroma okrožna sodišča.

g Kmetijski svet. Kmetijski svet je imel danes dopoldne kot strokovni in posvetovalni organ ministrstva za kmetijstvo in vrede svojo prvo sejo, ki se je na-čevala popoldne. Pri konstituiranju je bil za predsednika izvoljen vseučiliški profesor Radovanovič. Kmetijski svet obstoji iz 30 oseb, od katerih je 18 zastopnikov kmetijskih društev in zadrug, 12 pa jih je imenoval minister za kmetijstvo izmed posejdelcev. Kmetijski svet bo imel svoja posvetovanja pet do osem dni. Izvoljen je bil odbor petih oseb, ki bo za prihod. sejo

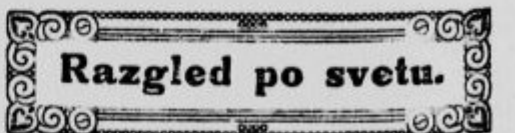
izdelal poročilo o zakonskem načrtu za zavarovanje proti toči. V referatu je navedeno, da je letos povzročila toča 87 milijonov dinarjev škode, in sicer v Srbiji 26 milijonov, v Macedoniji 19 milijonov, v Hrvatski in Slavoniji 1.1 milijona, v Bosni in Hercegovini 6 milijonov, v Dalmaciji 22 milijonov, v Sloveniji 2 milijona, v Črni gori pa 775.000 dinarjev. Posvetovanje kmetijskega sveta se je nadaljevalo 13. decembra.

g Kako goljularjo državo ali korupejja za korupejjo. Mostarska »Narodna Sloboda« piše, da so prodali v Mostaru dvema trgovcema 30 vagonov ameriškega fižola, ki ga je država dobila iz Amerike, po 2.20 krone za kg, čeprav stane fižol v Mostaru kg po 12.50 K, tako da bosta pri tem oskubila državo za nič manj kot 1 milijon 700 tisoč kron. Nadalje pravi imenovani list, da bosta ta dva trgovca zaslužila pri fižolu, ki sta ga dobila od države — še v več drugih krajih — 20 do 30 milijonov kron. Proti takemu nečuvenemu škandalu je najodločneje nastopil poslanec Jugoslovanskega kluba Buntić in poslal brzojavko ministrskemu svetu, v kateri pravi, naj se že enkrat preneha z zločinskim izrabljanjem in ropanjem ljudstva in države. V drugi brzojavki na ministra Kukovca pa pravi: »Temu nečuvenemu škandalu o prodaji in izvozu fižola iz Hercegovine napravite takoj konec v interesu vaše osebne odgovornosti kakor tudi člega ministrstva, drugače ga bo dokončalo naše razjezero lačno ljudstvo.« Za voli, ovcami in podobnimi živalmi pride na vrsto ta ubogi fižol.

g Naša naročila v Nemčiji. V »Domoljubu« smo že poročali, da je naša država na račun vojne odškodnine naročila v Nemčiji 200 lokomotiv in 7000 železniških vagonov, ki nam jih ima izročiti Nemčija do srede leta 1922. Razen tega je naša država naročila na račun vojne odškodnine še 10 tisoč posod za mleko, 100 vinskih sesaljk, 5000 škropilnic za trte, 12 tisoč volnenih odev in še veliko drugega manjšega gospodarskega orodja.

g Poljedelski položaj na Mažarskem. Na Mažarskem so obdelana polja v zelo ugodnem vremenu; obdelaneža pa je več kot lansko leto. Cene vsemu žitu padajo; posebno pa pšenici in moki. Pričakujejo, da bodo cene še bolj padle, ker ponuja Amerika večje množine moke, katera je za 500 maž. kron pri meterskem stotu cenejša kot mažarska.

g Avstrijska vojna posojila prevzame republika Avstrija v svoj državni dolg.

Razgled po svetu.

IRCI IN ANGLEZI

so se zopet začnkrat poborali in sicer tako, da so Angleži prav znatno odnehati. Irski dobi naslov »Svobodna irska država« in vstopi v angleško državo in prizna angleškega kralja kot svojega kralja. Drugače pa ima popolno samostojnost svoje finance, svoje vojaštvo, ki pa ne sme biti večje kot britansko, in tudi svoje zunanje politične zastopnike. Angleži so modri državniki in vedo, kdaj je treba odnehati, da ne poči. Naj bi jih naši centralisti posnemali.

NEMĚIJA.

Neměija pravi, da ne more plačevati odškodnine. Francosi in Anglesi ji pa očitajo, da nalahše vodi tako gospodarsko politiko, da ne more plačevati. Tako n. pr. doplačuje krušne cene, snižuje vozne cene po železnici, prodaja premog za polovično ceno na ta način ves denar, ki ga bi imela dobiti država, doma ostane Francosi pa celo očitajo Neměiji, da tajno a vtrajno oborožuje sedemmilijonsko armado in da sploh upostavi vojaško stanje kot je bilo pred vojsko. Zato podpira, ustanavlja in oborožuje tajne vojaške organizacije. — Morda je to res, res e pa tudi, da je francoski strah zelo velik in človek v tem strahu vse huje vidi, kot je v resnici.

Delo in uspehi ameriških katoličanov. V dravi Illinois (Severna Amerika) zidajo katoličani svoje vseučilišče. V pokrajini Quebec obstojita že dve katoliški vseučilišči. Ameriški katoličani sploh nočejo ničesar slišati o podržavljenju šol. — Veliko važnost polagajo katoličani na tisk Skofje so pred kratkim poslali svojim vernikom pastirski list, v katerem povdarjajo veliko važnost katoliškega tiska. — Amerika je doslej vedno rabila misijonarje iz tujine. Danes razpošilja pa že sama misijonarje v razne paganske kraje. Pred kratkim so otvorili v Kanadi francosko misijonsko vseučilišče.

Sirom domovine.

NAKLO.

Dne 27. novembra je umrl v Strabinju pri faklem posestnik Peter Jarc. Bil je vedno odločen pristaš Slovenske ljudske stranke, zelo izobražen in poštovan za dobro stvar. V svoji oporoki se je spomnil posebno katoliških misijonov s visokimi zneski.

ŠKOCJAN PRI TURJAKU.

Preteklo nedeljo se je tu vršil politični shod. Ob prav dobri udeležbi je poročal poslanec Škulj. Opisoval je vroke sedanjega težkega političnega in gospodarskega položaja. Prav dobro je zadel, ko je primerjal nekdanje obljube samostojne kmetijske stranke po tukajšnjih shodih in sedanje njihovo delo. Ljudje sami izprevidelajo, kako so se dali zaslepi po velikokrakem Prtanu, ki sedaj na gorkem sedi, drugim se pa smeji. Želimo še takih shodov!

ŠMARJETA.

3. decembra t. l. je lepo previden umrl Janez Čudovar, star 63 let. Bil je več let župan, ključar župne cerkve, odbornik Hranilnice in posejalnice, član krajnega šolsk. sveta, član cestnega odbora. Bil je vedno trden v krščanskem prepričanju, nezlomljiv pristaš SLS, stalen naročnik »Domoljuba«. Da bi imel v tem veliko veliko posnemalcev! Njegovo družino in sorodnike naj tolaži ljubi Bog! Spominjajte se ga v molitvi!

SV. MARJETA OB PESNICI.

Letošnje leto je bilo pri nas precej burno, ker smo imeli same volitve. Na hufša burja je bila pri občinskih volitvah, kjer smo v treh občinah zmagali pristaši Kmetске zveze. Generalni načrt in načrt so nasprotniki napravili na našo občino Vosek. Združili so se skupaj (samostojni in socialisti) in se navajali na nas. Pa prvi naspek se jim je ponesrečil, zmagala je bila naša. Mi smo dobili 11 odbornikov, združeni nasprotniki 5. Kaj pa zdaj, so si mislili in si izmislili, da smo vzeli kroščice iz samostojne škatle. Rekurz so vložili in volitve so bile ovržene. Prišlo so nove volitve in še hufši poraz. To na je prišlo tako. Vložiti sta morali obe stranki nove kandidatne liste, kar smo mi takoj storili. Samostojnim pa je šla trda za kandidate, socialisti so se jim uprli, in tako so ostali osamljeni brez kandidatne liste. Tako je bila na naši strani popolna zmagala.

IZ MOTNIKA.

Dopisniku članka iz Črnece grabna v pošasnilo, da dekle, ki po njegovem mnenju preveč trtjuje za dobrobit pošte, nikakor ni v spodtiko pošti iz Trojan na Vrnsko. Pripravljena je vsak

trenotek prepustiti to mastno službo komurkoli. Mislim, da je gosp. dopisniku znano, da je dotični, ki je poprej pošto vozil, svojevolumo opustil vožnjo pošte, ne pa po prigovarjanju sedanje pešpotke, ki je bila primorana prevzeti to službo, ker ji je poštno ravnateljstvo dalo na izbero izgubiti službo pismonoče v Motniku, ki jo je še dalj časa opravljaj njen oče, ali pa sprejel zraven tudi prenašanje pošte iz Motnika v Trojane. Če je dopisnik tega članka mnil dekle osmešiti, mu zatrjujem, da ona ne vidi v tej službi nič, česar bi se ji bilo treba sramovati. — Prizadeta.

SV. MIKLAVŽ — IHAN.

Pa jih bodeimo imeli, da, tudi mi bodeimo ponosni nanje, tem bolj ker smo morali dolgo čakati nanje. Pa kaj bodeimo imeli? Povem Vam: nove zvonove. Jeseniška livarna jih je vlija in ob priliki jih pošlje dol k nam. Prvi je začel misliti nanje pokojni g. Janez Kokolj (Goropečnik) ter svoje misel povedal drugim in takoj se je začelo nabiranje za zvonove. Žol, da pokojnika krije že hladna zemlja več mesecev, toda, ko bi bil on med nami, bi gotovo zvonove dobili že pred tremi meseci ali še preje. Zatorej vem, da se bode vsak sovaščan s nekako hvaležnostjo spominjal nanj ob prvem glasu novih zvonov, ker nam je zapustil dobro misel in lepe nasvete, po katerih smo prišli zopet do zvonov. Za vso njegovo skrb in delovanje katero je imel ranjki še na smrtni postelji, naj mu bode Bog plačnik. Dolžni pa smo obilo neizmerno hvale tudi g. Antonu Kavka (Glaviču) kot cerkvenemu ključarju in največjemu sotrudniku naših zvonov. — Eden iz Brda.

BOROVNICA.

Naše izobraževalno društvo se precej dobro giblje. V nedeljo, dne 27. novembra smo vprizorili igro »Revček Andrejček«, ki so jo naši igralci sijajno izvršili. Dvorana je bila nabito polna; pred igro je zapel moški zbor pesem »Glas žalostnih zvonov«. — Tudi odsek Orla šteje veliko fantov. Poleti smo tudi ustanovili Orlice in naraščaj. Imamo tudi mešan moški zbor in mešan zbor. Zato mladeniči vsi v naše društvo pod prapor krščanske misli!

DOLE PRI LITIJI.

Dne 23. novembra smo spremili k večnemu počitku blagega mladeniča Jožeta Zavrl iz Prevol. Leta 1917. se je vrnil iz vojne še nekoliko bolan, od tega časa je vedno hiral in nazadnje dne 21. novembra v Gospodu zaspal. Kako priljubljen je bil bil blagi pokojnik, je pričel krasen pogreb, katerega se je udeležilo pevsko društvo, v ka erega je vstopil prvi mladeniška Marijina družba z zastavo, katere član je bil več let, in mnogo drugih ljudi. Pri odprtem gruba mu je zapelo pevsko društvo genljivo nagrobnico. — Društveno življenje pri nas prav lepo napreduje. Imeli smo to leto več predstav, katere so vprizorili fantje in dekleta; posebno zadna, katero so priredili fanje: »Fernando strah Asturijec, je bila prav lepa, le žal, da je bila prekasno razglašena; zaradi tega se je niso mogli vsi udeležiti. Če bode le mogoče, se bode ponovila. Na božično noč po polnočni maši pa priredi pevsko društvo, krasno in zanimivo igro: »Pastirci in kraljice. Igra se ponovi na Novca leta dan po deseti maši. Vabimo k občini udeležbi!

VOLČJI POTOK.

Ker se nekateri samostojneži tako interesirajo za gospodarstvo občinske lastnine v Volčjem potoku, zato jih v tem oziru nekoliko poučimo, ker si ne upajo dobiti v takih slučajih pojasnil pri tukajšnjem županstvu. O dotičnih borovih, ki jih omenja »Kmetijski list, sledeče: Sneg je polomil v občinskem gozdu devet borovcev različne debeline, katerih odlomke, razen štirih borov, so pa odnesle razne stranke, ki si na ta način preskrbujejo drva za zimo. Vsa pokonci stoječa debela je pa posekal cerkovnik sam in jih je bil tudi upravičen posekati, ker ima določeno iz občinskega sejnega zapisnika (pogodba št. 100-200, potrjena dne 3. septembra 1921 od relega obč. odbora), ki mu je to določil za plačilo, ker oskrbuje službo cerkovnika in sicer vsako leto do množine 1 seznaja teh vrst drva, kar se je tudi storilo. Ko je obč. vdbor drva pregledal in cenil, jih ni bilo več kot tri četrtine seznaja. Samostojnež, ki povprašuje v »Kmetijskem listu« g. župana Martina Tomšiča, če mu je kaj znano o tej zadevi, naj si zapomni: pojasnila o občinski lastnini daje tukajšnje županstvo. Ako se kakemu občanu godi krivica v takih ozirih, naj išče pojasnil pri omenjenem občinskem

uradu, ki je vsakomur vedno na razpolago. Na iščite pa pojasnil pri krvajih mesetarjih! — Občinski odbor v Volčjem potoku.

IZ BOH. BISTRICE.

Za 6. decembra 1921 je bil oglašen shod samostojne kmetске stranke, ki bi se imel vršiti v gostilni pri »Kocuc. Shod je bil v zdajnjem trenutku odpovedan, ker je poslanec-govornik »Bohelec. — V hotelu Markeš je priredil Miklavžev večer »Sokol«. Plesali so do 4. ure zjutraj. — Katol. slov. izobr. društvo je tudi priredilo Miklavža. Obdarovanih je bilo okrog 200 otrok. Dvorana je bila nadlačeno polna ljudstva vsob stanov. Naši neutrudljivi igralci so prav dobro igrali burko »Kolerac.

IZ NOMENJA V BOHINJU.

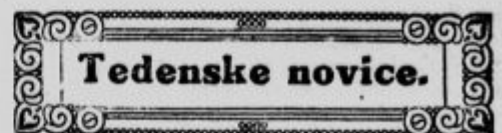
»Domoljub« je bil priobčel v števil. 12 iz leta 1921 notico, s katero se je čutil prizadetega Jožef Aizman, posestnik iz Nomenja št. 2. — Dotični posestnik nam je te dni predložil odlok sodišča s dne 4. dec. 1921, ki javlja, da je preiskava, ki je bila uvedena proti njemu po §§ 190 in 192 k. z. — ustavljena. S tem bodi tudi naša notica popravljena.

OSILNICA.

Oktober 1. 1918. je bil g. Škulj nazadnje pri nas in nam zbranim pripovedoval, da leze Avtrija narazen: »Čehi so že šli, Poljaki tudi. Ali naj ostanemo mi sami med Nemci?« Po treh tednih nato smo odšli tudi mi v Juč;slavijo. Poslanca pa nismo potem nobenega več videli in lasali smo se, kakor smo vedeli in znali ali pa tudi neznali. Jezili smo se že in obetali g. Škulju vse sorte, ker ga ni bilo. Pa le prišel v torek, 29. novembra, po velikem snegu in skozi zamete. Kdor ve, kje je Osilnica, mora to upoštevati. Na dveh shodih, v Papežih in v Osilnici (tretji v Boshlivi lok je žal izostal nekoliko po krivdi nas Osilčanov) smo čuli jedrnat besede. Poslušati je prišlo vse: 1. Mi hočemo revizijo ustave, tako da pridemo do samouprave. Naša ustava je vzrok, da neda vrednost denarja in raste dražinja. 2. Zahtevamo, da država spoštuje Kat. cerkev. 3. Zahtevamo postav proti oderbam kapitalistom. »Sam stoini« pa so vse te naše zahteve »samostojno« prodali za ministrske stolčce. Puceli je s svojimi tovariši res dobro poskrbel zase. 4. Kakor suha kepa vode smo potrebni železnice. Bolj oddaljenega kraja nima Slovenija. Če naj ostanemo v nji — in to hočemo — dajte nam železnico Kočevje—Brod—Moravice. Drugeče smo za sto let zopet pokonani. Konkurenti Kočevje—Vinca, pustite nas potrebneše navreči. »Samostoini« pa so na shod stranke v Ljubliani nastopili proti naši železnici. — Pa krošnjarenje nam je namerala naša vlada prepovedati. Pravi Tudi mi ne pritiskamo radi »ljudskih« kljuk. Toda pustite nam ta zaslužek, dokler nam ne daste drugega. Industrializirajte našo lepo »Krajsko Švico«, potem nam krošnjarenja prepovedovati srloh ne bo treba. Po takih nemških sm, izrekli neomajno zaupanje južoslovanske mu klubu in zahvalo g. poslancu, da se ni ustrašil priti k nam v takem vremenu.

V BELI CERKVI

Še skoraj celi mesec nimamo šolskega pouka. Ob učiteljici ste odšli družam, drugi pa nobeden ne pride. Mi smo le radovedni, kdo bo sedaj plačeval kazen, ko otroci v šolo ne hodijo, pa imajo tako lep čas. Menda so na nas pri višji šolski oblasti pozabili. Upamo, da se tudi takrat nas ne bode spomnili, ko bo treba plačevati davke za šolo.

Tedenske novice.

Politične.

p Shod SLS. Kmečka zveza za Kamniški okraj je priredila pretekli ponedeljek v Kamniku javen shod, ki je bil zelo dobro obiskan. Poročala sta poslanca dr. Gosar in prof. Sušnik. Po shodu so

je vršil živahen razgovor o perečih gospodarskih vprašanjih. Sklenilo se je, da bo Kmečka zveza prirejala v Kamniku stalne mesečne sestanke. Prihodnji tak sestanek se vrši 3. januarja 1922.

Na zboru zaupnikov radikalne stranke Protić ni bil navzoč. Pašić je dobil zaupnico, Ljuba Jovanović, ki je doslej posredoval med Pašićem in Protićem, se je zavzel za centralizem in se izrekel proti politiki Hrvatskega bloka in proti avtonomističnemu stremljenju drugih strank.

Bratje med sabo. Ljubljanski »Slovenski Narod« bridko očita svojemu liberalnemu bratu »Taboru« v Mariboru nepoštenost in lažnivost. Ali je »Slov. Narod« šele sedaj spoznal, kako liberalni listi lažejo, kadar jim kaže?

Velikanska zmača Hrvatskega bloka. Pri občinskih volitvah v Zagrebu so dobili združeni radičevci, zajedničarji in frankovci od 50 odbornikov 36 mandatov. Strašno so bili poraženi komunisti, ki so dobili pri prvih volitvah 20 odbornikov, sedaj pa samo dva. Izid volitev je zadnji resen onomin Belgradu.

Dvanajstine za januar. Ker proračun ni še odobren, se mora vlada zadovoljiti z dvanajstinami. Za januar bodo te dvanajstine v stroških znižali za 80 milijonov.

Domače novice.

d Gg. dopisnike prosimo, da v svojih dopisih vse osebne napade na nasprotnike opuste, če niso za javnost neobhodno potrebni. Zato nam bodo gg. dopisniki opravičili, da so nekateri dopisi znatno okrajšani in omiljeni. Posebno naj se ogiblje surovih izrazov, ki vzgojno zelo slabo vplivajo. Naj se kritizira slabo delo nasprotnikov — saj je žal v tem oziru le preveč stvarine — osebno naj se le v najbolj nujnih slučajih napadaio. Kako ostudna je osebna gonja, zmerjanje in oznanjanje osebnega sovraštva, lahko občutiš, ako prebereš zadnjo številko »Kmetijskega lista«. Stariše — tudi samostojne — lepo prosimo, da takih številk vsaj otrokom ne dajejo v roke, zakaj surovosti je itak preveč med mladino. Verni katoličani pa se iz vsake take številke morejo prepričati, kako velika in vestna je naša dolžnost, da odstranimo tako pohujšanje iz krščanskih hiš in naročamo ter podpiramo samo katoliški tisk.

d Toliko strupenega sovraštva proti voditeljem in pristašem SLS ni še »Kmetijski list« nikdar na en kup nagromadil, kot v zadnji številki. Vzrok leži v tem, da je ljudstvo splošno spoznalo, v kakšno gospodarsko, politično, kulturno in versko škodo so nas pahnili samostojni s tem, da so nas prodali velikosrbskemu centralizmu. Da je samostojnim to težko priznati, razumemo. Da bi ogorčeno zabavljanje prevaranih kmetijskih množic nekoliko oglušilo, da bi se ne slišalo predaleč, prirejajo v »Kmetijskem listu« velik ropot proti tistim, ki so od vsega početka dokazovali, da je samostojna politika smrt slovenskega kmeta. Bogokletno je, da se »Kmetijski list« za svoje besno sovraštvo proti SLS ves čas poslužuje Kristusovih nauk. Svobodomiselnici ni nobena stvar sveta.

d Svobodomiselno časopisje je postalo zadnje tedne naravnost divjaško besno. Dočim se »Kmetijski list« odlikuje s silnim natočevanjem proti možem SLS, se je »Domovina« vrgla na najostudnejše kvantanje o duhovnikih kar na splošno. Iz vsega pisanja se vidi, da piše človek, ki se najbolje počuti, kadar zadovoljuje svojim najboživinskim strastem. Katoličani, bodite neizprosní do te kuge, zakaj nevarnost je, da vam okuži dušo in družino.

d »Pondeljke« je prenehal izhajati. Za napredek dostojnosti in finejših manir med Slovenci znači to velik napredek. Uspeh bo popoln, ko nehata izhajati tudi »Kmetijski list« in »Domovina«.

d Dobrepoljski fantje so poslali »Slovencu« dopis, v katerem natančno dokazujejo, kako je bilo liberalno »Jutro« s svojim zgodnjim poročilom o demobilizaciji krivo, da se mnogi naši fantje niso odzvali pozivu, kljub temu da so bili že v Ljubljani. Sedaj je pa »Jutro« ti to, ki najvneteje zahteva kazen za te zamudnike, ki jih ima samo na vesti. Nauk za naše ljudi: ne berite in ne kupujte liberalnih časopisov!

d G. poslanec Škulj je posredoval pri pristojnih oblasteh v Belgradu za prepotrebno telefonično zvezo Kočevja z Ljubljano, dalje za to, da dobi poštni urad Nova Sela (Banja Loka) brzojavno zvezo z Brodom ob Kupu, s čemer je upoštevalna direktna brzojavna zveza Ribniške in Kočevske doline z Reko. (Dostaj so šle brzojavke preko Nove vasi v Reko, kar je seveda pomenilo velikanske zamude.) — Protestiral je tudi proti temu, da bi se uknila — kakor je bilo skrajno nemodro odrejeno — poštna voznja iz Novih Sel na Brod ob Kupu, kar bi zelo oteževalo promet med Slovenijo in bližnjo Hrvatsko v teh že itak zelo zapuščenih in od prometnih vzve silno oddaljenih krajih.

d Dijaški dan. Slov. katoliško dijaštvo je obhajalo na praznik Brezmadežne svoj praznik. Zjutraj so dijaki v obilnem številu v stolnici pristopili k sv. obhajilu, ki ga jim je delil prevzvišeni škof, dopoldan so imeli v Ljudskem domu pred kipom Matere božje lepo zborovanje, kjer so posamezni govorniki-dijaki povdarjali potrebo krščanskega mišljenja in krščanskega življenja za obnovev človeštva in rešitev človeške družbe, obenem se je izvršil slovesen sprejem dijakov-visokošolcev v — Orla, zvečer pa je bil v dvorani hotela Union telovadni nastop z govori. — Stariše po deželi prosimo, naj vplivajo na svoje sinove-dijake, da pristopijo v katoliško organizacijo, zakaj sicer so v veliki nevarnosti, da se utope v svobodomiselnem valu, ki jih potegne za sabo v brezverstvo in nenravnost.

d Krščanski pozdrav od strani šolarjev že marsikje verno ljudstvo neljubo pogreša. Ne ve si pomagati. Zabavljanje na šolo ne izda. Posamezen g. učitelj, če bi tudi hotel, je v tej zadevi brez moči. Vsi so strahovani po svojem stanovskem udruženju. Zalegle bi pa gotovo tozadnevne vloge in zahteve krajnih šolskih svetov potom okrajnega na višji šolski svet v Ljubljano. Seveda bi jih bilo treba mnogo, zelo mnogo. Na noge torej, krščanski stariši! Uplivajte na svoje šolske odbornike, da pla-

meno zahtevajo stari, častiljivi, otrokom primeru krščanski pozdrav »Hvaljen Jezus« —

d Srbski zemljoradniki o samostojnih. Glasilo srbskih kmetov »Selo« je povodom sestanka samostojne stranke v Ljubljani najostreje napadlo Puclja radi prodaje nemške živine. Glede sklepa samostojnežev, da se zopet začno pogajati z zemljoradniki glede vstopa v njihovo vlado, pravi »Selo«, da je to največja gnusnost in zatrjuje, da je izključeno, da bi se zemljoradniki katerikrat pogajali z »oderuhi slovenskega kmeta«. »Kmetijski list« se na dolgo in široko opravičuje glede kupčije z nemško živino.

d Dva poštenjakoviča. Zloglasni polkovnik Vasić in podpolkovnik Sretenović sta na Dunaju posredovala pri nekem Vignatiju za nakup demobilizacijskega blaga. Vignati je dal za blago 2 milijona kron, Vasić in Sretenović pa sta predlagal vojnemu ministru ceno 11 milijonov za isto blago. Pri tem bi seveda nekaj milijončkov sama spravila v svoj žep na račun — davkoplačevalcev.

d Puclj za vlado. Zakaj? Ministri nimajo poleg plače še vsak dan 3280 kron dnevnic. Tako se vsaj Puclju centralizem sijajno izplača.

d Razsipanje državnega denarja. Vojno ministrstvo izdaja vsak mesec na finem papirju 180—200 strani broječi list »Ratnik«, ki ga dobivajo vsi oficirji — zastoj. »Ratnik« gotovo stane državo letno 4 milijone kron, ki bi si jih lahko prihranila, če bi častniki list plačevali kot moramo tudi drugi zemljani svoje strokovne liste plačevati.

d Sokolski duh je obsedel 23. avgusta t. l. radovljiškega advokata, sokolskega starosta dr. Mirko Trillerja. Ponoči se je ustavil pred hišo posestnika Bogataja ter tako grdo preklinjal, zmerjal, kvantal in kričal, da je Jožef Bogataj izjavil pred sodiščem: »Tako grdo je govoril, da me je sram, ker je pred mojo hišo tako govoril in Pepica Bogataj je izjavila, da je govorjenje tega vrliga Sokola pohujšalo otroke, ki so se zbudili in tako prestrašili, da se eno dekletce še sedaj trese. Razne grde kvante so bile med pogostim čukanjem tako kosmate, da si jih peró ne upa zapisati. Pred sodiščem je sokolski advokat dobil 3000 K globe oz. en teden zavora.

Koledar Kmeteske zveze, ki ga je za leto 1922 izdala Kmetesko zveza, je izšel. Koledarček ima fino žepno obliko. Obsega 106 listov papirja ali 212 strani. Vsebina je ta-le: 1. Koledar za l. 1922. 2. Pouk o kolkovnih pristojbinah. 3. Delovanje KZ. 4. Naslovi za nakup in prodajo pridelkov in vseh potrebnih pri gospodinjstvu in gospodarstvu. 5. Kako se izračuna kubična mera okroglih debel ali klad. 6. Preračunanje pesti v metersko mero. 7. Koliko časa traja pojatev pri domači hčivalih. 8. Koliko časa so povprečno breje nekatere živali. 9. Za valjenje potrebujejo. 10. Seznanje traja. 11. Razmerje med živo težo in težo zaklane živali. 12. Pri zaklani živini dobimo v odstotkih k živi teži. 13. Pomoč ponesrečenim ljudem v prvi sili. 14. Rejska središča. 17. Gnojila in gnojenje. 18. Vsebina rastlinskih in redilnih snovi v odstotkih. 19. Hlevski

gnoj. 20. Gnojrica. 21. Sestavljen gnoj ali kompost. 22. Zeleno gnojenje. 23. Umetna gnojila. 24. Navodilo za ravnanje z brejimi živalmi in o pomoči pri porodih. 25. Sirčki iz kisle in sladke izvare. 26. Postavne določbe glede jamstva pri kupčijah z živino. 27. Naełovi denarnih zavodov, kjer se najboljše naloži denar in dobijo velika in mala posojila. 28. Šestindvajset tabel za vplivanje drugih stvari. — Koledarček ima, kakor je razvidno iz tega seznama, res zanimivo vsebino. Potrebne ga mali in veliki posestnik, obrtnik in trgovec. Pozivamo vse krajevne organizacije naše stranke, kmetijske podružnice, zadruge in občinske odbore, posebno pa naše vrle mladenke in mladeniče, da zberejo naročnike za koledarček in pošljejo nalove na tajništvo Jugoslovanske Kmetijske zveze v Ljubljani. Najbolje je, da si ena župnija ali občina skupno naroči toliko izvodov, kolikor jih upa razpečati. Denar se pošlje po položnicah, ki jih priložimo. En izvod stane s poštnino vred 18 K. — Tajništvo Jugosl. Kmet. zveze. Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

d 10 zapovedi, da si ohraniš zdravje. 1. Vsta, saj zgodaj, hodi začasno k počitku; čez dan pridno delaj. — 2. Kruh in voda ohranita življenje. Zrak in sonce sta za zdravje neobhodno potrebna. — 3. Zmernost in treznost sta najboljše čistilo za želodec. — 4. Čistoča zabrani rjo; oni stroj najdalj trpi, ki se z njim najbolj previdno ravna. — 5. Zadostno spanje krepi telo, preveč spanja ga mehkuži in slabi. — 6. Pametne je oblečen, kdor se tako nosi, da se lahko giblje in da je telo dovolj gorko. — 7. Snazna, vesela hiša — je srečna domačija. — 8. Razvedrilo okrepi duha; preveč razvedrila in veselja zapelje v razuzdanost, razuzdanost pa v hudobijo. — 9. Veselost rodi ljubezen do življenja; ljubezen do življenja je polovica zdravja. Žalost in otožnost pospešujeta starost. — 10. Če živiš od duševnega dela, glej, da ti roke in noge ne otrpnejo. Če živiš od dela svojih rok, ne pozabi, da je treba negovati tudi duha in ga bogatiti z znanjem.

d Vsako izseljevanje v Ameriko je do konca junija 1922 nemogoče, ker je število izseljencev, kakor jih je določila vlada Združenih držav, že izčrpano.

d Neki poveljnik Dravske divizije se piše Aleksander Stojanovič, podpolkovnik.

d Ječo treba plačevati. Kdor bo zaprt (tudi v preiskovalnem zaporu) bo treba za v bodoče plačati 24 K na dan, v ženski kaznilnici v Begunjah pa 15 K dnevno.

d Veliko pove ta zgodba. Nad vse mučen in žalosten dogodek se je odigral dne 5. decembra 1921 na ljubljanskem okrajnem sodišču. Tiste berače in beračice, katere je policija aretirala na povelje tistega Ivana Hribarja, kateri kot župan ljubljanskega mesta ni znal izvesti preskrbe revežev in je trpel tudi kot policijski šef Ljubljane beračenje v mestu, je moral soditi in obsoditi okr. sodnik dr. Stojkovič kot sodnik, dasi bi jih bil, v tem najmanj ne dvomimo, najrajši onostil. Paznik je privedel v dvorano deset beračic: stare žene, ki so sedele od petka naprej v preiskovalnem zaporu: Neža V... je stara 79 let! »Zakaj ste beračila?« »Ker nimam živeža; draginja je strešna!« Marija C... je povedala: »Mož je delal pri Filipu Supančiču. Padel s strehe; 9 kron nezgodne rente dobiva mesečno, 50 krajzarjev pa mu dá mesto na dan. Sin nama je že pred vojsko umrl. Doma primanjkuje živeža. Taka draginja je! Morala sem prositi. Kaznovana še nisem bila!« Matilda K... je stara 61 let. Povolnoma je onemogla. Rekla je:

»Ne morem se drugače pozimi preživeti, kakor da beračim ob petkih. Poleti sem delala, toda draginja je taka, da moram beračiti.« Lenka K... je stara ravnica 80 let. Beračila je 80 letna marika, da si kaj priložja. Iz revne hiše je najstarejša med revicami je bila leta 1839. rojena (torej 82 letna) starica Ana P...! Povedala je: »Almožne dobivam 14 kron na mesec. V tej draginji se s tem denarjem res ne morem preživeti. V tri hiše sem šla, pa so me prijelile!« Liza T... je stara 80 let. Kakor njene prednice, tudi Liza še ni bila predkaznovana. Povedala je: »Kar po pravici povem: ennal kruhka sem šla prosit. Eno žemljico sem dobila. Nikoli prej nisem šla beračit, pa ne bom šla nikoli več!« No: sodbe so bile mile: tiste reve iz mestne občnice po 4 dni, druge po 3 dni zapora. Kazen so že vse prestale. — Beračim so sledeči berači. Prvi je bil 81letni stavec Martin E... Cela Ljubljana ga pozna. Pošteno si je služil kruh, dokler je mogel. V mestni ubožnici na Karlovski cesti stanuje. »Ali nimate tudi hrane?« »Jesti v ubožnici na Karlovski cesti nimamo, v Vodmatu dobé jesti!« je odgovoril. Ni siten in nasilen berač. In s sklenjenimi rokami je rekel sodniku: »O, prosim jih!« »Kje dobite denar za jesti?« »Kar ga naprosim!« Jakob Sirknik je oženjen. »Kap me je udarila. Zena se smartne. Taka strašna draginja je. Beračil sem samo prvi petek v mesecu.« »Ni več dovoljeno beračiti!« »O! kaj naj pa živim!« Tine Z... je 76 let star. Rekel je: »Kamno sem žagal; ko jih nisem več mogel, so me pa stran dali. Dve hčeri imam, ki ne marata zame; saj veste, da berača nihče ne mara.« Jože V... je povedal, da je bil v Ameriki. Star je 77 let. »Veliko denarja sem poslal domov iz Amerike. Živi mi še šest otrok, toda nihče ne skrbi zame!« Matevž K... je star 79 let. Povedal je: »Živim od tega, kar mi da dobi ljudje. Imel sem hčer, a je umrla. V šifabrikci sem delal 20 let, zdaj ne morem več. Prosil sem gospoda direktorja za kakor lažje delo; 100 kron mi je dal in pristavil: »Lahkega, vam primernega dela nimam!« Nadežljev sem, poln protina; zato nisem več za težja dela, lahkega na ne dobim!« Ježe H... nosi črna čelaba. Star je 62 let. Rekel je: »Ne vidim, zato sem moral iz šifabrikci pri Dev. Mar. v Polju. Imam 4 otroke; a saj veste, kaj so otroci!« Gospod sodnik je tudi te žrtve obsodil v take kazni, da so bile že s preiskovalnim zaporom prestane. — Kaj govori ta žalostna zgodba? 1. Da kapitalizem nima srca. Braz dvoma šifabrikci zasluži milijone kot vsaka tovarna, in lahko bi preživela reveža, ki je za 20 let za majhen denar prodal svoje telesne moči podjetju. Toda odgovor se glasi: lahkega dela za Vas nimam. Tu imate 100 kron; hodí z Bozom! 2. Kako vnebovpično je oreh tistih nevalježnih otrok, ki prešijo svoje starše, da ginejo od lakote. Vpije po maščevanju, ki ne bo izostalo. 3. Krščanski srednji vek ni poznal beračev: s svojo krščansko lubežnilo je vže naprej zabranil take globoke socialne rane. Moderna doba, ki je s svojim svobodomiselnostvom očičila vse sloje in tudi katolišane v precejšnji meri, pa se ljub svojemu napredku, znanosti in človekoljubnosti odlikuje po vedno večji množini revežev.

— Velika nesreča v Planici na Gorenjskem. V soboto, 10. t. m. sta v Planici pri Ratečah dva mlada kmetijska fanta, edina sinova dotičnih hiš, padla eden za drugim pri lovu na divje koze čez skalovje. Po 2urnem iskanju so in našli mrtva v prepadu Natančič — Smrtna nesreča v gorah. V nedeljo dne 11. t. m. okrog pol 11. dopoldne se je smrtno ponesrečil uran, pripravnik Franc Verželj pri prvem slapu v Martuleku. Padel je raz steno nad slapom kakih 175 m globoko in obležal mrtev. Šele po dolgem iskanju se je posrečilo njegovim tovarišem Arharju Francu, Kepeu Alojziju in bratu Veržlju Antonu, da so ga našli mrtvega v globini. Prešli so ga v Kranjsko goro.

d Nesreča. Mariji Sikole, posestnici v Račici, je med vožnjo iz gozda stopil vol na krilo in jo podrl pod se; prišla je pod naložen voz, zlomilo ji je dvakrat levo nogo. Vdovo so odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Njen edini sin se nahaja nekje v Ameriki.

d Volkovi so se zaredili v obširnih gozdovih graščine Snežnik. Napravil se je proti njim pogon in je lovec Kibič ustrelil enega velikega volka, drugega pa obstretil.

d Misijonske bridige na praznik sv. Treh Kraljev. Vsled prošnje vodstva Družbe sv. Petra Klaverja opozarjamo čé gg. župnike in cerkvene predstojnike, ki mislijo v svrno pospeševanja od papeža Leona XIII. objeljene in od sv. očeta Benedikta XV. naročene delovne darove za afrikanke sužnje. Na praznikih svetih Kraljev. imeti pridigo o afrikanških sužnjah in o žalosni usodi afrikanških sužnje, da jim imenovana Družba brezplačno daje osnovo take pridige kakor tudi tozadevne letake o suženstvu v Afriki, ki naj se po pridigi razširijo Blagovolje jih (letake v poljubnem številu) naročijo. Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, priporoča kot božično darilo Klaverjev koledar (cena 5 kron) in Misijonski koledarček za mladino (cena 3 krone).

d Angela Gostič se je zgubila že pred tremi meseci. Kdor bi to videl, se prosí, da naznači Mariji Knez, Cegeinca 38, p. Škofljica.

Listek.

Prstan kraljice iz Sabe.

Angleški spisal Rider Haegard. — Poslovenil Franc Poljanec.

(Dah.)

»Ko bo malik Harmak docela razdejan in bodo Fungji za vedno očili, stric moi, je nepotrpežljivo odgovoril. »Toda v takem času govoriti o poroki? Jaz zaključujem posvetovanje. Naj prinese duhovni zvitek, da bodo ti tuici z zapada priselili; potem pa me pustite v miru, ko vas odpustim.«

Tedaj se je izza prestola prikazal sijajen gospod, okrašen s pokrivalom, ki me je izcaleka spominjalo na škofovsko kapo; nad svojim oblačilom je naprsih nosil ploščico iz dragocenih kamenov, na debelo udajeno, ki jo je na pol pokrivala z' o delu bela brada.

Ta oseba, ki se je zdelo da je veliki duhoven, je nosil v svoji roki dva peramentna zvitka. Popisana sta bila s črkami, o katerih se je izkazalo, da so popačene hebrejske, zelo stare in edino trije ali štiri Abati so jih mogli razbrati, če jih je kateri izmed njih znal brati. Vsaj rekli so, da je to zvitek postavil, ki so ga njih predniki pred stoletji prinesli iz Abesinije hkrati s prstanom Sabejke in nekaterimi drugimi svetinjami, med nimi zibelko (š-lufija, ki se je dela z rokami prijeli) v kateri so kakor je pravilo njihovo poročilo — zibali dete Salomona in Makede ali Belkide, prve znane kraljice iz Sabe. Ta zvitek postavil, ki so ga že rodovce rabili pri vseh vseh obredih med Abati, kot n. pr. ori priselili njih kraljice in vrhovnih častnikov, so zdaj nam ponudili, da se da dotaknemo in da poljubimo dočim bi priselili pokorščino vdanost v imenu Jehova in Salomona čudna zmes, ki nas je hotel in slovesno obljubili izvršiti stvari, ki sem jih že razložil.

»To je kaj obširna obljuba«, je dejal Oliver, ko so nam jo prebrali in sem jo prevlel Kviku. »Ali menite, da naj jo sprejememo?«

Odgovoril sem, »Da«, to se pravi s svojo stališča, saj sicer nisem videl prilike dovršiti dela, ki me je dovedlo, da sem se lotil tega čudnega podjetja. Ko smo nato posebej zahtevali, naj narednik pove svoje premišljeno mnenje, je po nekotikem premišljevanju tako naredil.

»Gospod«, je dejal Ormeju, »mi smo tu trije beli ljudje v družbi drhali četrtino omikanih afrikanških Judov in ene resnične plemenite osose. Zdi se mi, da je najbolje če prisežemo vse, kar od nas zahtevalo in zaupa-

1 Judje niso imeli knjiž s platnicami kot mi, ampak svoje na pergamnt (oslovsko kožo) pisane spise (tudi sv. pismo) so zavijale v zavitke.

2 judovske.

3 Postavo so imenovali Judje najstarejši del sv. pisma, ki vsebuje tudi zapovedi ali postave, ki jih je Bog dal Judom na gori Sinaju.

mo gospe, da 'bo skrbela za nas v tej zmedi; saj bi bili sicer v deželi samo kot tolovaj brez uradne stopnje in zato izpostavljeni da nas postrele, če zagledajo sovražnike ali kake upornike, ki bi dobili oblast. Tudi moramo misliti na profesoria in doktorjevega sina. Zato pravim: prisegimo vse po pravici; ohranimo pa zvestobo kroni Velike Britanije⁴ in zaupajmo sreči. Saj vidite, gospod kapitan, da smo vseeno v njih oblasti; ta prisega nam pa more koristiti in ne škodovati; če jo na zavrmeno, bi moralo razžaliti vse te smrdljivce in gospe morebiti tudi, kar je dalekosežnejše.»

»Mislim, narednik, da imate bržkone prav«, je dejal Orme. Pa vendar ne vem, ali bo ficek ali bo funt⁵.

Nato se je obrnil k Makedi, ki je ta pogovor v nepoznanem jeziku opazovala z neko tesnobo, ali vsaj zdelo se mi je tako, in arabski pridodejal:

»O Hči kraljeva, sprejeti hočemo tvojo prisego, dasi je obrežna; zaupamo pa na tvojo čast, da nas boš varovala vsakršnih zank, ki jih utegne okraši. Prosili bi te namreč, da se spominjaš tega, da smo tuici v tej deželi in da ne poznamo njenih postav in običajev. Samo to si izgovorimo, da ostanemo podaniki našega vladarja, ki je daleč proč, z vsemi pravnicami, ki mu gredo. Tudi to si izgovorimo, da bomo preden nastopimo svoje dolžnosti, pa tudi vsekako ob poteku teh dolžnosti, popolnoma svobodni, da poizkusimo rešiti svojega prijatelja in tovariša, ki je sedaj jetnik v funških rokah, in sina eneга izmed nas, ki mislimo, da je njih suženi, in da bomo dobili vso pomoč, ki nam jo moreš v tej reči dati. Poleg tega zahtevamo, da če bi nas zasliliševali zaradi kakega prestopka te prisede, boš ti, ki ti prisegamo zvestobo samo naš sodnik in se v v to vrašanje nihče ne bo vmešaval. Če te poštoje sprejmeš, prisegemo; drugače ne prisegemo ničesar, ampak bomo ravnali, kakor bo prilika nanesla.«

Nato so prosili, naj odstopimo, dočim se je Hči kraljeva posvetovala s svojimi svetovavci; to se je vleklo precej časa, zakaj nastalo vprašanje je očividno izzvalo različno mnenje. Nazadnje pa so menda ona in ti, ki so jo podpirali, premežali nasprotnike in pokliceli so nas in povedali, da so naše poštoje sprejeli in si jih prisvojili glede načina prisegge ter da bosta vladarica in veliki svet Abatov vse, kar poštoji vsebujejo, zvesto izpolnjevala.

Tako smo podpisali in prisegli poljubiviš na omikan način knjižo, ali bolje zvitek. Nato so nas vedli nazaj v naše stanovanje k zajutruku, ali bolje k obedu, zakaj Abati imajo svojo glavno jed opoldne⁶, po njej pa po splošnem vzhodnem običaju malo počivajo.

Po štirih popoldne me je iz mojega spanja zbudilo Faraonovo renčanje; počledal sem in videl nekega moža plaziti se ob vratih, očividno se je bal pasjih zob. Izkazalo se je, da je Makedin sel; poslala ga je, naj nas praša, če jo hočemo spremljati na neki kraj, ki ga še nisimo videli. Seveda smo odgovorili, da, in sel nas je takoj peljal v neko zapuščeno in zaprta dverano v palači, kjer so se nam takoj pridružile Makeda in tri njene dvorjanice, z njimi na nekaj mož, ki so nosili prižgane svetilke, buče polne olja in butare bakeli.

»Brez dvoma, prijatelji«, je dejala Makeda, ki ni bila zažnjena in se je videlo, da se je popolnoma opomogla od dopoldanske razburjenosti, »brez dvoma ste videli marsikak čudovit kraj v tej Afriki in drugih deželah, toda zdaj vam nameravam pokazati enega, ki je menim, bolj čudovit kot vsi drugi.«

Šli smo za njo in prišli do vrat koncem dvorane, ki so možje odahnili od njih zapaha in jih za mano zaprli. Od tam smo šli po dolgem, v skalo vsekanem hodniku, ki je vedno padal, nazadnje pa skoz neka druga vrata vodil v največjo jamo, ki smo jo kdaj o njej slišali ali jo videli. Tako velika je bila, da sta-

botna luč naših svetilk ni mogla doseči do stropa, in nam je le megljeno kazala na desni in levi neke obrise, ki so se izkazali kot razvaline kamenitih stavb.

»Ogledujte mursko famsko mesto«, je dejala Makeda vihteč svetilko, ki jo je držala. Tukaj so imeli starodavni ljudje, ki menimo, da so bili predniki Funčgov, svojo skrivno trdnjavo. V teh zidovih so bile njih žitnice, tempelj in slavnostni prostori, toda, kot sem vam pravila, pred stoletji jih je neki potres porušil in jih pustil take, kot so zdaj. Podri je tudi mnogo same iame in porušil strop, da marsikje ni varno vstopiti. Pridite zdaj in poglejte, kaj je ostalo.«

Šli smo za njo v globočino čudovitega prostora; naše svetilke in bakle so tvorile male svetle zvezde v tej veliki temi. Videli smo razvaline žitnic, še zdaj polne prahu tega, kar je — menim — bilo nekda žito; nazadnje smo prišli do velike stavbe brez stropa, katere tla so bila posuta z razdrobljenimi stebri, med njimi pa so bile prevrnjene sohe⁷, tako na debelo pokrite s prahom, da smo samo to mogli doznati, da jih je bilo največ videti oblikovanih kot sfinge.

»Da bi bil vsaj Higés tukaj«, je dejal Orme z vzdihom in stopil k Makedi, ki ga je klicala, naj pogleda nekaj drugega.

Zapustili smo tempelj, v katerem je bilo nevarno hoditi. Peljala nas je tja, kjer je močan studenec, ki je preskrboval ta kraj z vodo, bobotal v kamenito knnico, iz nje se pa pretakal skoz pripraviene odprtine in tekkel, ne vem kam v daljo.

»Glejte, ta vodnjak je zelo star«, je dejala Makeda kažoč na iztok, ki je bil nekaj čevljev globoko izlizan od tam, kjer se je roka teh, ki so napeljavali vodo, ustavila ob trdni skali.

»Kako so tako velikansko jamo razsvetlili?« je vprašal Oliver.

»Ne vemo«, je odgovorila, »zakaj svetilke bi jim komaj kaj pomagale. To je ena skrivnost preteklosti, katere nihče izmed Abatov ni poizkušal odkriti. Druga pa je ta, kako se je zrak ohranil vedno dober tako globoko v osrčju gorovja. Niti tega ne moremo povedati, ali je ta prostor naraven, kot menim, ali so ga ljudje izvolili.«

»Oboje, menim«, sem odvrnil. »Toda, gospa, povej mi, ali Abati to veliko jamo rabijo?«

»Nekaj žita je tu še nakopičenega v jamah za slučaj obleganja«, je odvrnila in žalostno pridodejala: »toda ni ga dovolj, da bi zares kaj pomagalo, saj skoro vse prihaja iz zaloga Hčere kraljeve. Zastopi sem prosila ljudstvo, naj prispeva vsaj stoti del svoje žetve, pa nočejo. Vsak pravi, da bi dal, če da njegov sosed, in tako nihče ne da. In vendar utežne priti dan, ko jih bo samo založa žita ločila od smrti vsled lakote, n. pr. če Funči zasedejo dolino.« in obrnila se je nejevoljno in šla

⁴ Kipi, iz kamena, lesa ali kovine narejene podobe.

Varčna gospodinja rabi edino le

GAZELA MILO

ki je najboljša in najceneje.

Srednje kmetiško posestvo

kupim v lepem kraju. Popis hiše in zemljišča z navedbo cene na naslov: Pavel Kranjc v Dolj. Logateu. 4596

FIŽOL

 ribničar, mandalon in prepe-ličar (kokls)

SUHE GOBE

kupuje in plača najvišje dnevne cene

KMET & KOMP., Ljubljana,

Gospodarska cesta št. 8.

PROSIM ZA PONUDBE

naprej kazat nam hleve, kjer so starodavni prebivalci imeli svoje konje, in sledove koles njih' voz v kamenitih tleh.

»Čedni ljudje, ti Abati, gospod, mi je dejal Kvik. »Če bi ne bilo zaradi ženske in otrok in predvsem zaradi te male gospodarice, ki jo začenam oboževati kot moj gospodar, ker sem mu v dolžnosti zavezan, bi jih rad videl malo stradati.«

»Tukaj vam imam še en prostor pokazati«, je dejala Makeda, ko smo si ogledali hleve in ušibali kak vzrok je starodavne prebivalce privedel do tega, da so imeli konje spravljene pod zemljo. »Morebiti se vam bo zdel vreden obiska, saj shranjuje zaklade, ki so, ali bodo vaši. Pojdimo!«

Odšli smo zopet naprej preko raznih predhodov, zadnji je nenadoma zavil na široko in strmo skalnato pobočje, po katerem smo šli čolovo petdeset korakov, dokler se ni skončalo pri nečim, kar se je videlo kot dol zid. Tu je Makeda zapovedala svojim dvorjanicam in služabnikom, naj obstanejo, kar so očividno zelo neradi naredili, dasi v tem hipu nismo vedeli zakaj. Nato je šla k enem koncu stene, kjer se je stikala s steno hodnika, pokazala nam nekaj kamenov in mi rekla, naj jih vup polisnem, kar sem storil, pa ne brez težave. Ko se je naredila luknja, dovoli široka, da je en človek skoz zlezal, se je obrnila k svojim ljudem in dejala:

[Dalje.]

Dragocenost vsake hiše je lekarn. Fellerja prijetno dišeči »Elsaltuide«, ki je najboljšo sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kozmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. Je močnejši in boljši kot Franc. žganje. 3 dvojn. steklenice ali 1 špec. steklenico z zamotom in poštino pošlje za 48 K: Engen V Feller, Stubica donja, Elsatrg 16, Hrvatsko.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6 (tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1920 nad 60 milijonov kron vlog in nad K 1.100.000 rezervnih zakladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti mienici), na hipoteke v tekočem računu.

HLAPCA - KOČIJAŽA

neoporečne hravnosti, kateri je vajen tudi v odsotnosti gospodarja opravljati vrtna in razna gospodarska opravila, sprejme

K. Čeč, Gruberjevo nabrežje 6 LJUBLJANA.

V poštev pridejo le ponudniki s stalnejšimi službami. — Nastop ob novem letu. Ponudbe z navedbo dosedanje službe in plače na gorenji naslov.

HARMONIKA

na tri vrste, v zelo dobrem stanju, se po ugodni ceni proda. Naslov pove An. zav.

Drago Beseljak & drug,

Ljubljana, Sodna ulica štov. 5.

⁴ Angleška.

⁵ Ficek je najmanjši bakren drobiž, 1 vinar; funt je angleški denar in je bil pred vojsko domala 25 kron.

⁶ Angleži imajo namreč svoj glavni obed svečer, ne opoldne kot mi.

MASTIN v krmo, angleški krmilni prašek za živino, po pošti 5 zametkov po 1 kg za 50 kron. Glasom uprva deželne vlade v Ljubljani smejo prodajati Mastin lekarnari, trgovci, kramarji, kmetijske in konsumne zavaruge. — Dalje od teh zahtevajte:

SLADIN hrana za dojenčke, za otroke. Krepek za jurek za odrasle, daje polnikom kri, moč, zdravje. Z njegovo uporabo se prihrani mleka in sladkorja. To dokazuje niti oče zahvalni nisem. Po pošti 5 zametkov po 1 kg 100 kron.

GARJE kraste, lisale odstranjuje pri človeku in živalih Naftol-mazilo, ki je brez duha in ne maže perila. — 1 lonček za eno osebo po pošti 15 kron pri

TRNKOCI, lekarna, Ljubljana, Slovenija SHS.

Deteljno seme in vse druge pridelke plačuje najbolje SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte naše tržno poročilo, ki se vam bo ob vsaki spremembi cen brezplačno doposlalo. 4220

Pozor, lovci!

Kupujem po najvišjih cenah:
 vidre do . . . . . 900 K
 lisice do . . . . . 550 K
 dihurje do . . . . . 100 K
 kune do . . . . . 1400 K
 polhe in krte.

ŠMALC, Novo mesto, Glavni trg

Denarja ni,

draginja je velika, zaslužek pa majhen. Ako boste z malim trudom — doma v svojem kraju — prodajo nekoga izdelka — gotovo do 100 kron na dan zaslužiti, mi pošljite v pismu svoj natančni naslov in znamko za odgovor. — JOSIP BATIC, Litiija, 4134

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prjetno dičeči

Feller-jev „Elsafuid“

kot kosmetikum za negovanje z b. zobnega mesa, glave kot d. d. tek k vodi za umivanje ker je radi svojega antiseptičn. čistega, osvjež. očega delovanja najboljša učinka. Ravnot ko je priljubljen kot krepko, ligo delujoče in prjetno sredstvo za drgnjenje lrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo monejši in delujoči kot Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanj Z zametkom in poštino za vscega: 3 dvojne ali 1 specijalna steklenica . . . . . 43 K.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 špec. steklenice . . . . . 168 K.
 24 " " 8 " " . . . . . 280 K.
 36 " " 12 " " . . . . . 394 K.

pošilne prosto na Vašo nošto. Kdor pošlje denar naprej, dobi se popust v naravi.

Dobi se tudi: Elza obliž za kurja očesa 5 in 7 50 K Elza mentolni črtik 12 K; Elza posiljalni prašek 11 K; prstno E za ribe oje 45 K; E za vosa za usta 36 K; Elza voda kolonaka 41 K; Elza šumski miris 41 K; Glicerol 1 in 5 K; Lysol, Lysolform 3 K; kineški čaj 3 K; Elza mrčesni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 5 do 12 K.

Eugen V. Feller, lekarnar
 Stubica donja, Elsatrg 16. Hrvatsko.

Lepo posestvo na Gorenjskem napročaj, 20 minut od postaje Medvode, do 100 mernikov posetve njiv, več lepih zaraščenih gozdov. Cena po dogovoru. Naslov pove upravištvo »Domoljubac pod štev. 4500.

MLADENIČ z državno službo, se želi v svrhu ženitbe seznaniti z gospodilno v starosti do 35 let, ki bi imela svojo hišo, malo posestvo ali kakko obrt. Ponudbe s sliko naj se pošljejo pod »Mirni dom 4513« na upravištvo »Domoljubac. Tajnost zajamčena. Slika se vrne.

MAJKE!
 Zahtevajte
 povsod samo
MOKO ZA OTROKE
Salubra

1 škatola K 36.—

Najboljša hrana za dojenčke!

Zelo ojačujoče sredstvo za boine na želodcu, rekonvalescente in osobito za premalo hranjene ter v obče slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVŠOD.

Tovarna kemičkih predmetov hrano
„SALUBRA“ D. D. ZAGREB.

Boškovičeva ul. 23. telefon 7-91.
 Iznornica: NOVA GRADIŠKA

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivanje kroja z in čevljarje z večletno garancijo ter o samezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje p poroča Iga. Volk, Ljubljana, Sodna ulica št 7.

ANDROPOGON
 najboljšo sredstvo proti izpadanju las in brade
 raspolilja
BALOM in RCSINA, Maribor
 Steklen. 80 K, poština se zar. čuna posebel.

POZOR LOVCI!

Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah:
vidre 900 K, lisice 520 K,
dihurje 100 K,
kune 1300 K, polhe, krte
Franc Šmalc :: Ljubljana
 Mestni trg št. 24.

Mizarskega pomočnika sprejme v stalno delo **FRANC ERZAR**, mizar, Cerkilje štev. 64 pri Kranju, Gorenjaka. 4495

Proda se MLIN

s štirimi tečajji. — Kje, pove upravištvo »Domoljubac« pod štev. 4514.

Kolovrate za presti in druge lesene, košariške in himnositarške izdelke dobavlja po nizki ceni trgovina **M. Česenj, Kranj.** 4521

PREDIVO trto ne prodajte poprej, dokler ne vprašate tvelko **IVAN N ADAMIČ**, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 81. — katera plačuje najvišje. 8453

Služkinja za čiščenje sob in za prosta hišna opravila, vajena tudi malenkostnega šivanja, se sprejme takoj. Ponudbe pod naslovom »Služkinja« na upravištvo »Domoljubac«.

Priporočam od lastnega izdelka

iz najbolj trpežne kononine, **vreče za stiskanje medu in voska**, (ka lo za čiščenje pčenic (kobilic), gurte za pogonn strojev, strune iz črev in m. čže za usnar, c. — V delo vzamem vs ko množino prejava za izdelovanje vskovrstnega vrvarskega bl-ga.
A. ŠINKOVEC starejši, KRANJ.

Jnž. Laurencič & Co. PODJETJE
 Ljubljana
BETON-ZELEZOBETON-STRUBEHO
VODNE ZGRADBE-ELEKTARNE
IZRABA VODNIH SIL
ZAGREBLINI-JEZOUJ-HISE-VILE-INDUSTR.STRUBE-MOSTOVI
PRORACUNI-OBRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Miši - podgane stenice - ščurki

n vsa golazen mora poginiti ako porabiate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot proti polikok. in hišnim mišim 16 K, za podgane 20 K, za ščurke, posebne močne vrste 26 K, posebna močna tinktura za stenice 15 K, uničevalec moljev 10 in 20 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 10 K, mazilo za uši pri živini 10 K, prašek za uši v obliki in perila 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadiu in na zelenjadi unič. rastl.) 10 in 20 K, prašek proti mravljam 10 in 20 K. Preprodajalcem popust.
 Pošilja po povzetju Zavod za eksport: **M. JONKER**, Patrinjaka ul. 3, ZAGREB 1.

Poroč. prstani
Double verižice
Senske n.e
Butike
Ze ne ure
Uhani

Najstarejša trgovina ur, zlatnika in srebrnika
F. ČUDEN
LJUBLJANA 22, Prešernova 1
Zahtevate ponudbe!

Domačo semensko deteljo

kupuje po najvišji ceni **FRAN POGAČNIK** v Ljubljani, Dunajska cesta štev. 36. 4176

Kupim slamoreznicu in cirkularno žago, oboje na motorni pogon, že rabljeno, a v dobrem stanu, in skobelnik eventualno z orodjem. Ponudbe na upravištvu »Domoljubac« pod »Javornike 4581.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke
LJUBLJANA

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute
: po najugodnejših dnevnih cenah. :

ima poseben barzni oddelak. Prevzema vse bančne posle.
Telefon štev. 5.

Pozor! Bakrene Pozor! kotle za žganjekuho

izdelujem v vseh velikostih. Nadalje izdelujem vsakovrstne aparate, brizgalnice za trte, kotle za štedilnike, kotle za kuhanje krme in perila itd. — Izvršujem vsa popravila in pocinjenje na bakrenih kottih in drugih posodah. Za strokovnjaško in solidno delo jamčim. Kupujem ali vzamem v račun stari baker in cin (cinaste krožnike).

Maks Weiss, bakrokotlar,
Novi Vodmat štev. 189 pri Ljubljani.

Cosulich-Line

(prej Austro-Amerikana)

Trst - Amerika

prevaža potnike v New-York redno 3 krat v Južno Ameriko po 1 krat mesečno. Pojasnila in prodaja vozniških listov.

Simon Kmetec

glavni zastopnik za Slovenijo — Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

Starejši hlapec se sprejme za malo posestvo v ljublj. predmestju. Sprejme se tudi oženjen, čegar žena oskrbuje vrt. Ponudbe na »Domoljubac« pod »Trezen in zveste«.

Ako nočete, da vam pogine vaša perutnina vsled kolere,

dajte jo cepiti s cepivom in serumom, koje dobivate v najboljej vrsti in vedno sveže pri:

»JUGOSLOVANSKEM SERUM-ZAVODU D. D.«,
Zagreb, Bieniška cesta štev. 21.

Telefon 14—45.

Brzjaviti: Serum, Zagreb.

Harmonike

nove in stare, imam vedno v zalogi. Imam tudi Lubasove harmonike. Posebnih cenikov ne razpošiljam.

Franc Kucler,
izdelovatelj harmonik

Stara Šranga, Vrhnika
Jugoslavija

Lesna družba Mirija. Ljubljana.

Kralja Petra trg (pred sodnišo), nakupuje hlode vsake vrste, cele gozdne parcele, tramo in deske vsakovrstnega lesa. 3815

Hlapec 40 do 50 let star, razumen gospodar, ki bi lahko ostal dalje časa pri hiši, se sprejme v župništvu na Dolenjskem. Ponudbe na upravo »Domoljubac« z navedbo plače pod štev. 4537.

Pohišstvo in tapetniška delavnica

spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotelje, klubske garniture, modroce, kuhinjske oprave, železne postelje, velike in otroške, vsake vrste, po nizki dnevni ceni priporočata **BRATA SEVBR,** Ljubljana, (Kolizej), Gosposvetska c. 13.

Lepo črno BRINJE
oddaja po **Ivan Jelačin,** Ljubljana, Emon-
ska cesta štev. 2.

MANUFAKTURNI ODDELEK Gospodarske Zveze

Ljubljana, Dunajska cesta 29

na dvorišču

Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega blaga; veliko izbiri čevljev in vsakovrstnega usuja na debelo in drobno.

Tvrdba F. & I. GORIČAR „Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

priporoča veliko izbiri raznega blaga za moške in ženske obleke: **sukno** (kamgarn), **volneno** (tibet), **čevlote** v vseh barvah, žamet, svilo, hlačevino, razne barvante in flanele, bele, rujave in pisane kotenine posebno dobre vrste, cvilih za blazine, blago za rjuhe in namizne prte, zim-ke spodnje jopce, srajce in hlače, otroške oblečke (žabce); dalje fine **velike rute** (ogrnjalke), **volnene plete**, **žametaste**, **volnene** in svilene robce in šerpe v **na novejših vzorcih**, izgotovljene cefraste in bele moške srajce, ženske srajce, modrčke, bluže, predpasnike po **najnovšem kroju**, moške ovratnike, kravate, vezanine (šlingarija) nogavice in drugo. Blago dobro, cene nizke.

Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste neznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebne preiskovanja pri nas ter po poštah, Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kaki denar. Konečno se obrčamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke, Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.